

Läroplan för Kårböle lågstadieskola

INNEHÅLL

UTGÅNGSPUNKT	3
Värdegrund	3
Språkstrategi	3
Verksamhetsidé	4
Mål för inläring och fostran	5
UNDERVISNING	6
Inlärnings- och kunskapssyn	6
Inlärningsmiljö	6
Arbetsätt	6
Elevmedverkan	7
UNDERVISNINGSARRANGEMANG	8
Tidfördelning	8
Språkprogram	8
Skolans prioriteringar	8
Elevantagning	9
Speciella undervisningsarrangemang	11
ELEVHANDLEDNING	12
STÖD FÖR UNDERVISNINGEN	13
Stödundervisning	13
Specialundervisning på deltid	13
Undervisning av elever överförda till specialundervisning	14
Undervisning av invandrare	14
STÖD FÖR ELEVENS VÄLMÅENDE	16
Elevvård	16
Andra stödåtgärder	16
SAMARBETE SOM STÖD FÖR UNDERVISNING OCH INLÄRNING	17
Samarbete mellan hem och skola	17
Samarbete vid övergång till andra skolstadier	17
Samarbete med närmiljön och andra förvaltningar	18
Samarbete med arbetslivet	18
Internationellt samarbete	18
UTVÄRDERING	19
Bedömning av elever	19
Utvärdering av skolans verksamhet	21
MÅLEN FÖR OCH INNEHÅLLET I UNDERVISNINGEN	22
Temahelheter och helhetsundervisning	22
Modersmål och litteratur	25

Det andra inhemska språket	35
Finska	35
Modersmålsinriktad finska	38
Främmande språk	40
Engelska	40
Franska	44
Matematik	47
Miljö- och naturkunskap	55
Biologi och Geografi	60
Fysik och Kemi	63
Religion	66
Den evangelisk-lutherska religionen	66
Den ortodoxa religionen	70
Livsåskådningskunskap	77
Historia	81
Musik	83
Bildkonst	86
Slöjd	92
Gymnastik	95

BILAGOR

Nivåskala för språkkunskaper
Krisplan
Vi mobbar int'
IKT-strategi
Trivselregler
Betygsblanketter

Utgångspunkt

Värdegrund

I Kårböle lågstadieskola följer vi följande principer, gemensamma för Helsingfors skolor och godkända av utbildningsnämndens svenska sektion (27.2.2003):

- vi har alla rätt att utveckla vår inläring och bildning och att växa som människor

Elevernas olika utgångslägen och individuella inlärningsstilar beaktas. Skolan prioriterar konstfostran och stöder på så sätt utvecklandet av en sund självkänsla hos eleverna.

- vi fungerar demokratiskt så att alla kan växa som ansvarsmedvetna samfundsmedlemmar och påverka gemensamma angelägenheter
- vi respekterar varandra, vi arbetar för jämlikhet och tar tillsammans ansvar för en vänlig atmosfär, för trygghet och för varandras välbefinnande

Skolans trivselregler gäller alla och genom skolans kamratgrupp, bestående av representanter från de olika klasserna, ges eleverna möjlighet att påverka. Detta bidrar till att "vi-känslan" utvecklas och stärks.

- vi värdesätter den finlandssvenska och hela den finländska kulturen, vars och ens kulturella bakgrund och växelverkan mellan olika kulturer

Utgångspunkten för fostran till internationalism är att eleverna har kunskap om och känner trygghet i sin egen kultur.

- vi tillåter inte någon form av våld, diskriminering eller rasism

I samarbete med skolans mobbningsteam hjälper kamratgruppen till med att övervaka tryggheten i skolan.

- vi arbetar för en hållbar utveckling och vi lär oss att ta ansvar för miljön och framtiden

Miljöfostran genomsyrar undervisningen och utvecklar elevernas vilja att värna om naturen och miljön.

Språkstrategi

Skolan följer språkstrategin för de svenska skolorna i Helsingfors, godkänd av utbildningsnämndens svenska sektion (27.2.2003).

- Den svenska skolan är främst avsedd för de svensk- och tvåspråkiga barnen. Skolledaren bedömer i samband med antagningen om elevernas språkkunskaper räcker till för skolgång på svenska.

Vid behov testar skolledaren elevens språkkunskaper.

- Vi samarbetar med dagvården och förskolan för att kunna stödja barnens skolspråk. Vi kommer överens med föräldrarna om hur vi gemensamt kan bära ansvaret för barnens språkliga utveckling.

Det gemensamma ansvaret för barnens språkliga utveckling diskuteras med föräldrarna redan vid det första föräldramötet i åk 1.

- En av skolans viktigaste uppgifter är att stärka elevernas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Den svenska skolan är en talande, läsande och skrivande skola.

Vi integrerar muntliga och skriftliga aktiviteter i all verksamhet.

- För att utveckla elevernas skolspråk skapar vi arbetsmiljöer som är språkstödjande i fråga om timfördelning, arbetsmetoder och material. Skolbiblioteket är föremål för särskild omsorg. Vi samarbetar med alla som erbjuder svensk service för skolan. Vi utnyttjar regelbundet det svenska kulturutbud som staden erbjuder.

Vårt skolbibliotek är centralt placerat och öppet hela dagen.

- Biblioteket skall vara ett stöd för elevernas lärande och för skolans uppgift att leva upp till läroplanens mål.
  - Biblioteket skall stimulera eleverna till läsning.
  - I biblioteket utvecklas elevernas informationskompetens; förmåga att söka, välja, kritiskt granska och använda information.
- Invandrarbarn ges möjlighet att utveckla både skolspråket och sitt eget modersmål.
  - Lärarna i den svenska skolan fungerar alltid som språkliga förebilder för eleverna. Vi strävar efter att all personal i skolan skall kunna svenska.
  - Vårt språkprogram är ett ställningstagande för att stärka alla barns svenska och både de tvåspråkiga och enspråkigt svenska barnens finska.

Verksamhetsidé

Kårböle lågstadieskola är en skola för grundläggande utbildning, åk 1-6, i Västra distriktet, för eleverna i Kårböle, Malmgård, Gamlas, Håkansåker och Magnuskärr. Skolans uppgift är att ge eleverna baskunskaper och -färdigheter. Genom att stödja elevernas helhetsutveckling vill vi skapa goda förutsättningar för ett livslångt lärande.

Mål för inläring och fostran

Målen för fostran och undervisning inom den grundläggande utbildningen definieras i lagen.

Målsättningen för Kårböle lågstadieskola är

- ATT SKAPA EN TRYGG OCH POSITIV SKOLMILJÖ DÄR ELEVERNA TILLÄGNAR SIG GRUNDKUNSKAPER OCH –FÄRDIGHETER OCH LÄR SIG TRO PÅ SIG SJÄLVA OCH TA ANSVAR FÖR SITT EGET LÄRANDE (portfolio)
- ATT STÄRKA OCH UTVECKLA ELEVERNAS SPRÅKLIGA OCH KULTURELLA IDENTITET OCH FÖRMÅGA ATT MÅNGSIDIGT UTTRYCKA SIG SAMT LÄRA DEM FÖRSTÅ SITT EGET BEROENDE AV OCH ANSVAR FÖR NATUREN OCH MILJÖN (miljöfostran)
- ATT UPPMUNTRA ELEVERNA TILL EN FYSISKT AKTIV LIVSFÖRING OCH TILL ATT TA ANSVAR FÖR DEN EGNA HÄLSAN (rörelsefostran)
- ATT STÖDA ELEVERNAS UTVECKLING TILL HARMONISKA OCH TOLERANTA SAMHÄLLSMEDLEMMAR MED SUND SJÄLVKÄNSLA SOM TAR HÄNSYN TILL ANDRA MÄNNISKOR OCH SOM KREATIVT VÅGAR TA ITU MED NYA UPPGIFTER OCH UTMANINGAR OCH KRITISKT KAN GRANSKA DEN INFORMATION DE BLIR UTSATTA FÖR
- ATT STÄRKA ELEVERNAS SOCIALA KOMPETENS GENOM ATT BETONA VÄXELVERKAN, ÖPPEN KOMMUNIKATION, SAMARBETE OCH RESPEKT MELLAN ELEVER, LÄRARE, FÖRÄLDRAR OCH PERSONAL I SKOLAN

Undervisning

Inlärnings- och kunskapssyn

” Om jag vill lyckas med att föra
en människa mot ett bestämt mål,
måste jag först finna henne där hon är
och börja just där”

(Sören Kierkegaard)

Ett målinriktat lärande är utgångspunkten för undervisningen. Eleverna tillägnar sig kunskaper under lärarens handledning och i samverkan med varandra. Undervisningen är problemcentrerad och eleverna lär sig genom att själva vara aktiva och målfokuserade. I undervisningen utgår vi från att alla elever är enskilda individer och vi beaktar deras tidigare kunskaper, färdigheter och erfarenheter.

Inlärningsmiljö

En god inlärningsmiljö är en viktig förutsättning för att eleverna skall kunna tillgodogöra sig undervisningen och uppleva trygghet i skolan. Vi eftersträvar därför en öppen, positiv, trivsamt och lugn atmosfär där lärare och elever samverkar samt en arbetsmiljö som stimulerar elevernas nyfikenhet, intresse och lust att lära.

Inlärningsmiljön skall vara levande och rik på impulser och inspirera till aktivt skolarbete. Elevarbeten görs synliga, likaså arbetsmaterial och –redskap som också hålls snygga och aktuella. Biblioteket hålls prydligt och aktuellt och datautrustning uppdateras vid behov.

Vår skolgård ger eleverna möjlighet att vistas nära naturen. Den närliggande Rutiån och skogen i närheten av skolan utnyttjas i undervisningen.

Arbetsätt

Arbetet sker utgående från en helhetsbetonad undervisning där olika läroämnen integreras och där eleverna har möjlighet att påverka sin egen inläring i positiv riktning. Kunskapen byggs av eleven själv.

” Jag hör och jag glömmer.
Jag ser och jag kommer ihåg.
Jag gör och jag förstår.”

(Konfucius)

Inlärningsstoffet inhämtas i naturliga sammanhang och eleverna skall förstå varför något görs. Med hjälp av aktiverande åskådningsmaterial konkretiseras och formas nya begrepp. Vid valet av undervisningsmetod tar läraren hänsyn till att olika elever har olika inlärningsstilar. Läraren fungerar som handledare och väljer undervisningsmetoder som är elevaktiverande och motiverar till kunskapsökande. I inlärningsituationerna skall eleverna träna både att arbeta självständigt och ta ansvar för sina uppgifter och att samarbeta. De skall lära sig att fungera som medlemmar av en grupp.

Portfoliomethodiken intar en central ställning i arbetet. Syftet med vår portfolio är att varje elev ska känna att han eller hon lär sig för sin egen skull och tar ansvar för, reflekterar över och synliggör sina kunskaper i portfolion som utgörs av en pärm i A4 storlek. Varje elev ska känna att den hela tiden kommer närmare läroplanens mål i respektive ämne.

Elevmedverkan

Eleverna deltar i planeringen och utformandet av projektarbeten i de olika klasserna. Genom skolans kamratgrupp ges eleverna möjlighet att påverka såväl arbetsmiljön som skolarbetet med förslag via en idélåda.

Undervisningsarrangemang

Timfördelning

Ämne	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Summa
Modersmål och litteratur	7	7	5 + 1	5	4 + 1	4 + 1	35
A1-språk, FI			2	2	2	2	8
Matematik	3	3	4	4 + 1	4	4	23
Omgivningslära	1	2	3	3			9
Biologi och geografi					2	1 + 1	4
Fysik och kemi					1	1	2
Religion/Livsåskådning	2	1	1	1	1	2	8
Historia					1 + 1	2	4
Musik	1	1	1	1	1	1	6
Bildkonst	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1	12
Slöjd	+ 1	+ 1	2	2	2	2	10
Gymnastik	2	2	2	2	2 + 1	2 + 1	14
Elevens totala timantal	19	19	23	23	25	26	135
A2-språk, EN				2	2	2	6
A2-språk, FR				2	2	2	6
Totalt	19	19	23	25	27	28	141

Språkprogram

Enligt det språkprogram som Helsingfors stad gjort upp börjar alla elever läsa finska som A1-språk i åk 3. Inför åk 3 väljer eleven antingen traditionell eller modersmålsinriktad finska. Från och med åk 4 väljs som A2-språk antingen engelska eller franska. Under lågstadiet läser eleverna totalt sex veckotimmar engelska eller franska (2 vt + 2 vt + 2 vt) beroende på vilket språk de valt.

Skolans prioriteringar

Kårböle lågstadieskola vill vara en skola för bildning, kreativitet och aktivitet med betoning på miljö- och rörelsefostran, vilka genomsyrar undervisningen i sin helhet.

Syftet med miljöfostran är att hos eleverna väcka intresse för naturen och vilja att värna om den samt en hållbar utveckling.

Syftet med rörelsefostran är att ge eleverna utrymme för fysisk aktivitet i olika former och på så sätt lägga grunden för en sund, aktiv livsföring.

Elevantagning

Staden är indelad i elevupptagningsområden. Inom varje område finns det en grundskola. Huvudprincipen är att eleverna går i skola inom det elevupptagningsområde de bor i. Det är den skolan som är elevens s.k. närskola och den skolan han har förstahandsrätt att gå i. Samma förstahandsrätt gäller också de elever som har fått rätt att börja skolan ett år tidigare än vad som bestämts. Hela staden utgör elevupptagningsområde för specialskolorna.

Eleverna eller deras vårdnadshavare kan ansöka om plats i en annan skola än närskolan. Då tillämpas de elevantagningskriterier som utbildningsnämndens svenska sektion har godkänt. Kriterierna är angivna i en prioriteringsordning som följs om det inte finns plats för alla som ansöker om plats. Något av kriterierna måste uppfyllas för att en elev skall bli antagen till en annan skola än närskolan.

Följande principer gäller för **Helsingforelever**:

För alla elever gäller i första hand att

- en elev har rätt att gå i sin närskola, dvs. i skolan i det egna elevupptagningsområdet (distriktet)
- en elev har rätt att gå i en annan närbelägen ändamålsenlig skola
  - om han annars inte kan fortsätta med tidigare inledda studier i ett främmande språk
  - om skolan av hälsoskäl inte är lämplig.

I andra hand har eleverna rätt att bli antagna om

- de söker till en skola på grund av undervisning i A2-språk (franska och tyska, om undervisning inte ordnas i elevens närskola) som inleds på åk 4 eller 5, eller på grund av studier i latin som inleds på åk 7, under förutsättning att de har klarat ett lämplighetstest i latin
- de söker till intensifierad musikundervisning och har klarat ett lämplighetstest (åk 3 och 7)
- de antagits till en lågstadieskola i ett annat elevupptagningsområde än det egna och söker till områdets högstadieskola.

Om det finns rum i skolan efter antagningen i första och andra hand, följer de svenska skolorna gemensamma antagningskriterier i följande ordning:

- syskon; eleven har syskon i ifrågavarande skola
- förskola-skola; eleverna har rätt att börja skolan i den skola/det område de fått förskolundervisning
- skolvägens längd, trygghet, trafikförbindelser (tillämpas endast vid antagning av elever till lågstadieskolorna och specialundervisningen)
- särskilda skäl på basis av myndigheters eller elevvårdspersonalens utlåtanden
- skolans eget kriterium.

Svenska sektionen har ännu inte fastställt ett eget kriterium för någon skola.

För **elever** som söker till en Helsingforsskola **från en annan kommun** gäller särskilda regler. En utsockneselev som bor i Helsingfors har rätt att gå i stadens

grundskolor. Elever från andra kommuner kan antas till de svenska specialsolorna om det finns plats efter förstahandsantagningen och det inte uppstår behov av nya undervisningsgrupper. Elevens hemkommun förutsätts ge en betalningsförbindelse. Svenska elever som bor i en kommun där det inte finns möjlighet att få undervisning på svenska har rätt att bli antagna. Villkoret är att elevens hemkommun ersätter kostnaderna. Elever från kommuner som gjort ett s.k. helhetsavtal med Helsingfors om ersättningen av kostnader för grundskol- och gymnasieundervisning har rätt att bli antagna. Elever från andra kommuner som går i Nationaloperans balettskola har också rätt att gå i stadens grundskolor, förutsatt att hemkommunen gjort avtal med Helsingfors om ersättning av kostnaderna.

Andra allmänna principer:

- Elever som flyttar inom Helsingfors har rätt att fullfölja sin skolgång i den skola de gått i före flyttningen.
- De elever från andra orter som varit inskrivna i någon av stadens grundskolor före läsåret 1998-1999 har rätt att gå ut grundskolan i stadens grundskolor, men vårdnadshavarna står för resekostnaderna.
- För de elever som antagits till någon av stadens skolor läsåret 1998-1999 eller senare kvarstår rätten att gå i stadens grundskolor endast till läsårets slut om eleven flyttar från Helsingfors.

Elevantagningskriterierna innebär att rätten att välja skola till vissa delar är reglerad. Det är framförallt jämlikhetsaspekter som ligger bakom beslutet – strävan efter ett så tätt svenskt skolnät som möjligt och jämgoda utbildningsmöjligheter i olika delar av staden.

Speciella undervisningsarrangemang

Kårböle lågstadieskola arbetar i fyra hus. Placeringen av de olika elevgrupperna bestäms utgående från gruppernas storlek och sammansättning för att främja trivsel och inläring.

Eftersom skolan saknar egentlig slöjdsal ordnas slöjdundervisningen för de äldre årskurserna i Malminkartanon ala-aste.

Läsåret är indelat i två terminer, hösttermin och vårtermin. Läsårsbetyg ges i slutet av läsåret och dessutom ges mellanbetyg i början av december. Utöver betygen utvärderas elevernas arbete också genom utvecklingssamtal där både eleven och föräldrar deltar.

Vid schemalaggningsen av läsåret utmärks i årskurserna 1-2 endast de ämneslektioner som kräver ett specialutrymme eller utomstående lärare. De övriga lektionerna utmärks som x-timmar. Detta ger klassläraren bättre möjlighet att genomföra en helhetsbaserad undervisning.

Växelkurser läses i sammansatta klasser i miljö- och naturkunskap, historia, religion och livsåskådningskunskap.

Elevhandledning

Elevhandledningens syfte är att främja utvecklingen av elevens studiefärdigheter och att stödja hans eller hennes sociala tillväxt samt upptäcka inlärningssvårigheter och underlätta arbetet för elever med dessa. Eleven handleds till att ta ansvar för sitt skolarbete och sina uppgifter. Med handledningens hjälp lär sig eleven använda mångsidiga arbetssätt och skaffa sig information ur olika informationskällor. I årskurserna 1-6 genomförs elevhandledningen i samband med läroämnesundervisningen och skolans övriga verksamhet.

Stöd för undervisningen

Stödundervisning

Stödundervisningen är avsedd för elever som tillfälligt blivit efter i inläringen eller har behov av särskilt stöd. Då svårigheterna upptäcks skall de snarast möjligt åtgärdas. Avsikten är att hjälpa eleverna att komma över sina svårigheter och lyckas med sina studier.

Initiativet tas främst av elevens egen lärare, men både elever och föräldrar kan också göra det. Det är oftast den egna läraren som ger stödundervisning. Den ordnas i samråd med vårdnadshavarna som också informeras om hur den sker. Stödundervisningen ges antingen enskilt åt en elev eller i smågrupper och den kan ske antingen under lektionstid eller före eller efter arbetsdagen.

Specialundervisning på deltid

Specialundervisning på deltid ordnas som parallellundervisning i samband med den övriga undervisningen antingen individuellt eller i smågrupp. Den kan också ordnas direkt före eller efter skoldagen. Undervisningen ges åt elever i alla årskurser och den utgår från den enskilda elevens behov. Specialläraren arbetar främst med elever som har lindriga tal-, läs-, skriv- och matematiksvårigheter eller inläringssvårigheter.

Målet med specialundervisningen på deltid är att hitta motiverande arbetsätt och nya strategier för elevernas inläring och på så sätt ge dem bättre möjligheter att gå framåt i sina studier trots deras svårigheter. Elever med särskilda behov skall kunna komma tillrätta med sina svårigheter och tillgodogöra sig grundskolans lärostoff.

Undervisningen planeras i samråd med eleven, vårdnadshavarna, läraren, elevvårdspersonalen och eventuella andra sakkunniga.

Specialläraren

- träffar alla elever i utbildningsverkets förskolor och i årskurs 1 både i grupp och enskilt
- gör i förskolan och i årskurs 1 tal- och språkkontroller och efter det vid behov
- gör en regelbunden utvärdering av elevernas läs- och skrivfärdigheter
- undersöker och kartlägger elevers inläringssvårigheter
- undervisar elever individuellt eller i smågrupp
- kan delta som kompanjonlärare i klassundervisningen
- deltar i elevvårdsgruppens arbete
- deltar i övrigt samarbete kring elever med särskilda behov
- kan fungera som konsult för elever, föräldrar och lärare då det gäller elevers läs-, skriv-, språk- eller andra inläringssvårigheter
- fungerar som kontaktlänk mellan lågstadiet och högstadiet

Undervisning av elever överförda till specialundervisning

Om en elev har stora inlärningssvårigheter kan han eller hon överföras till specialundervisning. Överföringen sker för tre år åt gången, utom för en elev som har förlängd läroplikt, för vilken överföringen sker tillsvidare. Eleven kan då antingen vara integrerad i allmänundervisningen eller undervisas i en specialklass eller på något annat lämpligt ställe. En överförd elev kan läsa ett, några eller alla ämnen enligt en individuell lärokurs och har alltid en individuell plan (IP) för undervisningen. Skolan får en extra resurs för en överförd elev och den skall komma eleven tillgodo på ett ändamålsenligt sätt. Undervisningen för elever överförda till specialundervisningen arrangeras på ett annat sätt än för elever som får specialundervisning på deltid inom allmänundervisningen.

Skolledaren ansvarar för arrangemangen av undervisningen av elever överförda till specialundervisningen och för att den individuella undervisningsplanen görs upp. I årskurserna 1-6 har klassläraren huvudansvaret för att göra upp den individuella undervisningsplanen, i specialklasserna specialklassläraren och i årskurserna 7-9 specialläraren i samråd med klassföreståndaren och ämneslärarna.

En elev överförs till specialundervisningen efter ett beslut av undervisningschefen. Beslutet föregås av diskussioner med eleven själv, vårdnadshavaren, lärarna och elevvårdspersonalen. Initiativet till en överföring kan tas av elevens lärare, skolledaren, vårdnadshavarna eller elevvårdspersonalen. Skolledaren ansvarar för att handlingarna når beslutsfattarna.

Till en anhållan om överföring fogas åtminstone följande handlingar:

- en utredning över arten av de svårigheter eleven har
- ett utlåtande av en psykolog, läkare eller socialarbetare
- ett skriftligt medgivande till överföringen av elevens vårdnadshavare

En överföring till specialundervisningen kan också ske utan vårdnadshavarna medgivande, och i så fall fattas beslutet av utbildningsnämndens svenska sektion.

För en elev som är överförd till specialundervisningen skrivs på betyget en asterisk vid de ämnen som eleven har läst enligt individuell lärokurs. Ett avgångsbetyg enligt individuell lärokurs kan ha konsekvenser för elevens fortsatta studiegång och det är därför viktigt att informera både eleven och vårdnadshavarna om detta.

Ifall en elev har övervunnit sina svårigheter kan han eller hon återföras till allmänundervisningen på motsvarande sätt som överföringen till specialundervisning skedde.

Närmare information om specialundervisningen finns i svenska linjens plan för specialundervisning.

Undervisning av invandrare

Undervisningen för invandrare är främst avsedd för läropliktiga barn som nyligen har anlänt till Finland eller för barn födda av invandrare i Finland. Invandrareleverna undervisas enligt skolans läroplan. De integreras i allmänundervisningen, men har

rätt till olika slag av specialarrangemang särskilt i början av sin skolgång. En invandrarelev i har rätt till specialundervisning, elevvård och elevhandledning. En plan för elevens lärande, av vilken de olika stödformerna framgår, görs alltid upp för invandrarelever. Strävan är att inlemma invandrareleverna i skolans allmänundervisning så fort som möjligt.

Kontakten till invandrarelevernas hem är särskilt viktig, och vid behov kan tolk anlitas för att skolan skall kunna hålla kontakten. Vårdnadshavarna hålls informerade om sina barns skolframgång och om hur informationen i skolan sköts.

Stöd för elevens välmående

Elevvård

Elevvården ingår i skolans verksamhet och är ett stöd för eleverna i fysiskt, psykiskt och socialt hänseende. Dess främsta uppgift är att stödja elevens sunda och balanserade utveckling så att en grogrund för god inläring byggs upp.

Elevvården är en angelägenhet för alla parter i skolan och den består av både klientarbete och frågor som berör hela skolsamfundet. Dess uppgift är att förebygga olika slag av krissituationer och att ta i där problem redan har uppstått. Arbetet gäller frågor som inläringssvårigheter, mobbning, våld, störande uppträdande, uppföljning av frånvaro, mentalvård, rusmedel och olyckshändelser.

Riktlinjerna för arbetet dras upp i skolans elevvårdsgrupp, som består av psykologen eller kuratorn, hälsovårdaren, någon representant för lärarna och skolans ledare. Gruppen möts regelbundet för att komma överens om arbetsfördelning och praktiska frågor. Utgångspunkten är ett förtroligt samarbete mellan personalen i skolan och eleven och hans vårdnadshavare, men också med sakkunniga utanför skolan. Skolans ledare har huvudansvaret för elevvårdsarbetet.

Andra stödåtgärder

- Skolan har en egen antimobbingsgrupp som har ansvar för att mobbningsärenden utreds och behandlas.
- Skolan har en egen krisplan, där man skrivit ner hur man i skolan skall handla i en krissituation.
- Kuratorerna och psykologerna i de fem skoldistrikten i Helsingfors bildar en arbetsgrupp – en elevvårdsenhet för de svenska skolorna. De genomför gemensamma projekt som berör skolorna över distriktsgrensarna. De samarbetar med andra enheter inom det psykosociala nätverket för barn och unga, t.ex. familjerådgivningen, barnskyddet, Folkhälsans olika enheter och talterapeuterna inom staden.
- I skolan arrangeras eftermiddagsverksamhet i form av eftis för eleverna i åk 1-2 och klubbar för eleverna i åk 3-6.

Samarbete som stöd för undervisning och inläring

Samarbete mellan hem och skola

Vår skola har en aktiv Hem och Skola-förening som stöder skolans verksamhet. Föräldrarna inbjuds delta såväl i skolans vardagsverksamhet som i särskilda festligheter och evenemang i skolan samt i aktiviteter utanför skolan.

Föräldrarna förväntas delta i skolans fostringsarbete och stöda elevens inläring. De ges möjlighet att delta i planeringen och utvärderingen av skolans verksamhet. Detta förverkligas genom att gemensamma föräldramöten ordnas i skolan och genom att föräldrarna tillsammans med sitt barn deltar i utvecklingssamtal under klasslärarens ledning.

Elevvården ingår också som en viktig del i samarbetet mellan hemmet och skolan och stöder familjerna i frågor som gäller elevernas skolgång.

Skolans egen tidning *Träskolbladet*, med aktuell information om skolarbetet, ges ut till hemmen en gång i månaden. Föräldrarna har också möjlighet att bidra till tidningens innehåll.

Samarbete vid övergång till andra skolstadier

Största delen av eleverna i Kårböle lågstadieskola har gått sitt förskoleår i Malmgårds dagem. Det är viktigt att daghemmets förskolegrupp och skolan samarbetar. Ett öppet och förtroendefullt samarbete mellan förskole- och nybörjarundervisningen skapar en god grund för det livslånga lärandet.

Samarbetet består av att:

- lärarna i nybörjarundervisningen tillsammans med förskolelärarna gör upp och årligen utvärderar en plan för samarbetet mellan daghem och skola. Möten ordnas i augusti och januari
- förskolegrupperna besöker varandra och skolan under läsåret.

Besöksdag för de nya eleverna i åk 1 ordnas i maj, liksom ett diskussionsmöte för förskolans lärare och klassläraren i åk 1.

Klassläraren i åk 1 ansvarar från skolans sida för koordineringen av samarbetet med förskolorna.

Inför övergången till högstadiet ordnas samarbete i följande former:

- elever och föräldrar i åk 6 inbjuds till ett informationstillfälle i högstadiet i januari-februari
- högstadiets studiehandledare besöker åk 6 tillsammans med några högstadieelever för att berätta om högstadiet och ge eleverna möjlighet att ställa frågor
- alla elever i åk 6 i västra distriktet deltar i en friluftsdag i maj
- en besökskväll för de nya sjuorna ordnas i högstadiet i maj

Samarbete med närmiljön och andra förvaltningar

Skolan samarbetar med:

- Kårböle Gille, som är en aktiv stadsdelsförening i området. Eftermiddagshemmet Gillebo för eleverna i åk 1, 2 och 3 upprätthålls av Barnvårdsföreningen i Finland i samarbete med Kårböle Gille. Verksamheten ordnas i Drängstugan. I skolan arrangeras olika eftermiddagsklubbar för eleverna av Kårböle Gille och Spelmans ungdomsgård.
- de övriga skolorna i distriktet i läroplansfrågor och genom andra arrangemang, t ex gemensamma fortbildningsdagar.
- Malminkartanon ala-aste genom en gemensam lärare, läraren i modersmålsinriktad finska. Slöjdundervisningen hålls i den finska skolans utrymmen. Dessutom besöker skolornas elever varandra vid olika högtider.
- Lukas församling som är hemförsamling för de flesta elever i Kårböle lågstadieskola.

Skolan deltar i samarbetsprojekt som museerna ordnar.

Samarbete med arbetslivet

Skolan strävar efter öppenhet mot samhället. Gästföreläsare anlitas vid olika tillfällen och elevernas föräldrar används som resurs. Genom studiebesök bekantar sig eleverna med olika arbetsplatser.

Internationellt samarbete

Skolan samarbetar med en skola på Island när det gäller konst- och miljöfostran.

Utvärdering

Bedömning av elever

Syftet med elevbedömningen är att leda och sporra eleverna i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själva. Elevernas inläring, arbete och uppförande skall bedömas mångsidigt.
(Lagen om grundläggande utbildning 22 §)

Bedömningen är målinriktad och fortlöpande och dess uppgift är att handleda och sporra eleven i studierna så att han eller hon kan bilda sig en realistisk uppfattning om sitt lärande och sin utveckling. Bedömningen skall vara individuell och sanningsenlig och elevernas framsteg, arbete och uppförande skall bedömas i förhållande till målen i läroplanen och till profilerna för elevens goda kunskaper.

Eleven och hans vårdnadshavare skall tillräckligt ofta få uppgifter om elevens framsteg i studierna samt om elevens arbete och uppförande.
(Förordningen om grundläggande utbildning 10 §)

Eleven och vårdnadshavaren ges information om studieframstegen på olika sätt. Läsårsbetyg ges i slutet av varje läsår och dessutom ges mellanbetyg i början av december i samband med självständighetsfirandet. Utöver betygen utvärderas elevernas arbete också genom utvecklingssamtal där både eleven och föräldrar deltar.

I årskurserna 1-3 ges verbala betyg, som ger en allsidig bild av framstegen i inläringen; hur eleven uppnått målen, vilka de starka områdena ifråga om hans kunnande är och var han borde förbättra sina prestationer. Dessutom beaktas hur ansvarsfullt och självständigt eleven arbetar samt hur han samarbetar med andra. Även profilen för goda kunskaper beaktas i de årskurser en sådan finns.

I årskurserna 4 - 6 bedöms eleverna enligt vitsordsskalan

- 10 utmärkta
  - 9 berömliga
  - 8 goda
  - 7 nöjaktiga
  - 6 försvarliga
  - 5 hjälpliga
  - 4 underkända
- kunskaper och färdigheter.

Vitsorden på betygen grundar sig på profilen för goda kunskaper i de årskurser en sådan finns. På vitsordet inverkar också elevens aktivitet under lektionerna, muntliga redovisningar, arbetshäften och övriga skriftliga uppgifter, resultat i prov samt förhållningssätt till arbetet.

För ett godkänt vitsord krävs åtminstone hjälpliga kunskaper eller färdigheter när det gäller det centrala lärostoffet i ämnet.

En elev som är överförd till specialundervisningen bedöms utgående från de mål som uppställts i elevens individuella studieplan. På betyget skrivs en asterisk vid de ämnen som eleven har läst enligt individuell lärokurs.

Skolan använder egna betygsblanketter gjorda med hjälp av det administrativa program som Helsingfors stad använder. Betygsblanketterna är godkända av direktionen som en del av läroplanen.

Bedömningen av elevernas uppförande skall vara kontinuerlig och en naturlig del av det dagliga skolarbetet. I den beaktas hur väl eleven följer skolans regler, tar hänsyn till andra människor, värnar om miljön samt värdesätter eget och andras arbete. I årskurserna 1-3 bedöms elevernas uppförande verbalt och i årskurserna 4-6 ges vitsord för uppförandet i läsårsbetyget. I mellanbetyget noteras uppförandevitsordet under tilläggsuppgifter.

Elevens självbedömning

En av elevbedömningens uppgifter är att utveckla elevens förmåga att bedöma sig själv. Syftet med självvärderingen är att öka elevens självkännet, utveckla studietekniken, träna eleven i att ställa upp mål för sitt arbete och sedan bedöma hur väl han nått det.

I början av höstterminen utvärderar läraren och eleven tillsammans skolgången och ställer skriftligt upp mål för det fortsatta skolarbetet. Föräldrarna får ta del av utvärderingen och skriva under målblanketten. Föräldrarna ges också möjlighet att kommentera elevens uppställda mål och eventuellt komplettera med egna mål. Om föräldrarna så önskar ordnas under höstterminen i åk 1-3 enskilda utvärderingssamtal för att diskutera barnets skolgång. Ett utvärderingssamtal, där eleven, föräldrarna och klassläraren deltar, ordnas en gång per läsår i början av vårterminen. Eleven bedömer på förhand tillsammans med sina föräldrar inlärningsresultat, arbete och uppförande på en utvärderingsblankett. Utvärderingen utgör underlag för utvärderings-/utvecklingsdiskussionen som för eleven skall vara vägledande och inspirera till försök att nå goda resultat. Höstterminens mål utvärderas och nya mål ställs upp.

Genom att arbeta med sin portfolio lär sig eleven ställa upp mål med vilkas hjälp han kan styra sin inlärningsprocess och utvärdera sitt arbete.

Principer för uppflyttning från årskurs och för kvarstannande

Stödundervisning ges åt elever, som tillfälligt blivit efter i skolarbetet eller annars behöver särskilt stöd.

En elev

- som i de olika läroämnena, som ingår i årskursens lärokurs, har fått ett siffervitsord eller ett verbalt utlåtande, som visar åtminstone hjälpliga kunskaper eller färdigheter, uppflyttas vid läsårets slut till följande årskurs.
- kan uppflyttas till följande årskurs också om han underkänts i ett eller flera läroämnen, om det bedöms att han kan klara av följande årskurs med ett godkänt resultat.

- kan stanna kvar i årskursen om hans prestation underkänts i ett eller flera ämnen, om det bedöms att han inte klarar av studierna i följande årskurs.
- kan stanna kvar i årskursen också fastän han inte har några underkända prestationer, ifall det bedöms som nödvändigt med tanke på hans allmänna framgång i skolan och fortsatta studier.

I de fall skolan gör bedömningen att en elev skall stanna kvar i en årskurs med tanke på hans allmänna skolframgång ges elevens vårdnadshavare möjlighet att bli hörd innan beslutet fattas.

Beslut om uppflyttning av en elev till följande årskurs eller kvarstannande fattas av skolledaren och de lärare som undervisat eleven.

Om en elev har fått ett underkänt vitsord i ett eller flera läroämnen kan man också fatta ett villkorligt beslut om kvarstannande. Det betyder att eleven för att bli uppflyttad till följande årskurs skall ha fullgjort de delområden i lärokursen, som nämns i beslutet, med godkänt resultat i ett prov, som arrangeras senast i junimånad. I annat fall kvarstannar eleven.

Omprövning av bedömning

Vårdnadshavaren har rätt att be att ett beslut, som gäller en elevs skolframgång eller kvarstannande omprövas. Begäran skall ske skriftligt och inom två månader efter att beslutet delgivits. Den riktas till skolledaren, som sedan tillsammans med elevens lärare gemensamt beslutar om ny bedömning. Om begäran avslås eller om vårdnadshavaren fortfarande är missnöjd kan han begära rättelse hos länsstyrelsen.

Utvärdering av skolans verksamhet

All fostran och undervisning som sker i skolan planeras utgående från och förankras i målen för skolans verksamhet. De konkreta målen för läsårets arbete skrivs in i verksamhetsplanen. Direktionen godkänner denna i början av höstterminen och föräldrarna informeras om temat för läsåret och målen i Träskolbladet.

Arbetsresultaten, verksamheten, skolans resurser och skolan som inlärningsmiljö följs upp och utvärderas kontinuerligt och på så sätt utvecklas skolan. Utvärderingen kan koncentreras till ett bestämt område, men på sikt skall utvärderingen täcka alla olika delområden. Utvärderingsdiskussioner gällande skolarbetet, projekt och gemensamma aktiviteter förs av lärare och elever, av lärarkollegiet samt lärarna och den övriga personalen under läsåret. En utvärderingsblankett som fokuserar på kommunikation och växelverkan i de olika klasserna skickas årligen till hemmen i början av vårterminen.

Skolledaren för utvecklingssamtal med de enskilda lärarna.

Vid läsårets slut utvärderar lärarkollegiet och direktionen verksamhetsplanen i form av en verksamhetsberättelse, som lämnas in till utbildningsnämnden. Vartannat år utvärderar föräldrarna verksamheten i skolan genom en skriftlig enkät.

Extern utvärdering görs av utbildningsverket och utbildningsstyrelsen. Utvärderingens avsikt är att säkerställa att syftet med lagen om grundläggande utbildning uppnås samt att förbättra förutsättningarna för inläring.

Målen för och innehållet i undervisningen

Temahelheter och helhetsundervisning

ATT VÄXA SOM MÄNNISKA

Att ge eleverna förutsättningar att växa som människor genomsyrar hela undervisningen.

Målet är att stödja elevernas helhetsutveckling; såväl utvecklandet av individualitet och en sund självkänsla som utvecklandet till goda samhällsmedlemmar. Eleverna skall lära sig bedöma det etiska i sitt handlande. De skall lära sig förstå vad estetiska upplevelser betyder för livskvaliteten och utveckla sig själva som lärande individer.

Arbetsätt och centralt innehåll

- etiska diskussioner; förståelse för konsekvenser av handlandet
- estetiska upplevelser i form av konst, litteratur, teater och musik (skolan prioriterar konstfostran)
- upptäcka den egna inlärningsstilen (portfolio)

KULTURELL IDENTITET OCH INTERNATIONALISM

Kulturell identitet och internationalism ingår i alla ämnen, men betonas som en temahelhet.

Utgångspunkten är elevernas egen kultur och den egna hemstaden, Helsingfors.

Målet är att hjälpa eleven att förstå vår egen kultur och bekanta sig med andra kulturer samt inse och godkänna att människor är olika. Elevens beredskap att fungera i ett mångkulturellt och internationellt samhälle utvecklas.

Undervisningen skall väcka intresse för internationella händelser och deras orsaker samt vilja att aktivt delta i internationellt samarbete.

Arbetsätt och centralt innehåll

- projektarbeten och temadagar kring frågor som rör mänskliga rättigheter samt seder och bruk
- deltagande i Unicefprojekt
- projekt med gäster som representerar olika länder och internationella organisationer

KOMMUNIKATION OCH MEDIEKUNSKAP

”Gränserna i skolan skall
ha många övergångsställen.”
(Håkan Andersson)

Kommunikation och mediekunskap bildar ingen egen helhet utan ingår i alla ämnen, i synnerhet i modersmål och litteratur.

Målet är att eleven skall utveckla färdigheterna i kommunikation och mediekunskap. Deltagande, växelverkan och gemenskap poängteras. Att skaffa, analysera och välja ut information är viktiga aspekter.

Arbetssätt och centralt innehåll

- att uttrycka sina åsikter och tankar i både tal och skrift
- att aktivt lyssna på andra och ställa relevanta frågor
- att samarbeta
- att lösa konflikter med hjälp av ord i stället för "med knytnävarna"
- att känna till olika mediers form och innehåll
- att kritiskt kunna granska information

DELTAGANDE, DEMOKRATI OCH ENTREPRENÖRSKAP

Deltagande, demokrati och entreprenörskap bildar ingen egen helhet utan ingår i alla ämnen.

Målet är att stödja eleven till en självständig, företagsam, målmedveten och samarbetskunnig samhällsmedborgare med en realistisk bild av sina möjligheter att påverka. Eleven skall lära sig förstå skolgemenskapens betydelse och behov samt lära sig delta på ett ändamålsenligt sätt och ta ansvar för skötseln av gemensamma angelägenheter.

Arbetssätt och centralt innehåll

- demokratins betydelse
- delta och påverka i den egna skolan och livsmiljön; deltagande i skolans kamratgrupp, anonym postlåda
- tillsammans ta ansvar för en vänlig atmosfär, för trygghet och för varandras välbefinnande

ANSVAR FÖR MILJÖ, VÄLFÄRD OCH EN HÅLLBAR UTVECKLING

Ansvar för miljö, välfärd och en hållbar utveckling bildar ingen egen helhet utan ingår i alla ämnen.

Miljöfostran genomsyrar verksamheten i Kårböle lågstadieskola.

Målet för miljöfostran är att hos eleverna väcka intresse för naturen och vilja att värna om den samt en hållbar utveckling. Målsättningen för det världsomfattande projektet "hållbar utveckling" är att nuvarande generation skall leva så att kommande generationer kan ta över en värld, där naturresurserna inte är uttömda och miljön inte är förstörd.

Arbetssätt och centralt innehåll

- utveckla ansvarskänslan för livsmiljön
- återanvändning och sortering av avfall
- alla elever besöker naturskolan i Sjundea minst en gång under sin tid i skolan

TRYGGHET OCH TRAFIKKUNSKAP

Trygghet och trafik kunskap ingår i synnerhet i undervisningen i gymnastik och miljö- och naturkunskap.

Målet är att eleverna skall lära sig att röra sig tryggt i trafiken, förstå och kunna följa skolans trivselregler samt handla ändamålsenligt i mobbnings-, olycksfalls- och krissituationer.

Arbetssätt och centralt innehåll

För att främja elevernas säkerhet på skolvägen, som fotgängare, passagerare och cyklister, repeteras trafikreglerna i början av höstterminen och på våren då cykelsäsongen inleds. Skolan samarbetar med ungdomspolisen i frågor som rör trafik- och laglighetsfostran.

Skolans trivselregler är synligt placerade i alla klassrum och diskussioner förs kontinuerligt kring reglerna och deras betydelse. Samarbetet mellan hem och skola poängteras för att öka trivseln och tryggheten.

Kamratgruppen hjälper till med att övervaka tryggheten i skolan.

MÄNNISKAN OCH TEKNOLOGIN

Människan och teknologin behandlas inte som en särskild helhet, utan ingår främst i undervisningen i modersmål och litteratur samt historia och miljö- och naturkunskap.

Målet är att hjälpa eleven att förstå människans förhållande till teknologin och att se teknologins betydelse i vårt vardagsliv. Eleven skall lära sig använda teknologi på ett ansvarsfullt sätt, använda informationsteknisk apparatur och program samt använda datanät för olika ändamål.

Arbetssätt och centralt innehåll

- användning av informationsteknik och datanät enligt skolans IKT-strategi
- etik och moral i anknytning till teknologi

Modersmål och litteratur

Modersmålet är av grundläggande betydelse för all inläring. Det är det viktigaste redskapet för tanken, uttrycksförmågan, den muntliga och skriftliga kommunikationen, de sociala relationerna, världsbilden och förmedlingen av det finlandssvenska kulturarvet.

I vår undervisning beaktar vi därför elevernas varierande språkbakgrund i syfte att stärka och stödja alla elevers skolspråk. I detta arbete är alla lärare modersmåls lärare.

Litteratur och bildmedier tas in i arbetet i alla klasser. Genom läsning, skrivande och muntlig kommunikation ges eleverna möjlighet till:

- upplevelse, inlevelse och engagemang
- språklig utveckling
- idéer och stöd för eget skrivande
- personlig utveckling
- jämförelse med den egna verkligheten
- att diskutera värderingar
- att skapa motbilder till masskulturen
- att se sammanhang och tänka logiskt

Integrering sker med ämnena historia, miljö och naturkunskap samt bildkonst som en del av konstfostran.

Mål

Målet för undervisningen i modersmål och litteratur är att eleverna har tillägnat sig en sådan språkfärdighet att de frimodigt kan uttrycka sig både i tal och skrift på ett naturligt och vardat språk i olika sammanhang.

Eleverna skall uppnå en sådan läsfärdighet att de förstår innehållet i vad de läst och kan utnyttja det på ett ändamålsenligt sätt.

De skall kunna använda skolbiblioteket samt känna till olika litteraturgenrer och författare som representerar dem. Eleverna skall få handledning när det gäller att hitta litteratur lämplig för den egna läsnivån.

Eleverna tillägnar sig informationskompetens enligt sin utvecklingsnivå.

Åk 1 – 2

Utgångspunkten är att elevernas olika nivåer när det gäller språkutvecklingen beaktas. Eleverna ges möjlighet att dagligen få öva sig i att lyssna, tala, läsa och skriva.

Mål

Kommunikation

- Eleven skall kunna lyssna koncentrerat.

- Eleven skall kunna delta i olika kommunikationssituationer och kunna uttrycka sina erfarenheter, kunskaper och åsikter

Läsa och skriva

- Eleven skall ha lärt sig den grundläggande tekniken när det gäller att läsa och skriva samt språkliga grundbegrepp.
- Eleven skall lära sig reflektera över sin egen läsning och skrivning och över textens innehåll.
- Eleven skall få möjlighet att med hjälp av datateknik utveckla sina läs-, skriv- och kommunikationsfärdigheter.

Språk, litteratur och kultur

- Eleven skall kunna skriva egna sagor och berättelser.
- Eleven skall genom att få lyssna till högläsning och själv läsa få stimulans för sin fantasi och impulser för eget skrivande och tänkande.

Centralt innehåll

Åk 1

Läsning, skrivande och kommunikation

- lyssna, återberätta och dramatisera
- lyssna till och läsa rim och ramsor (också utantill)
- lästräning
- språklekar
- samtal i små grupper
- händelseblad (bild + text)
- bokstavsinlärning (textning)
- dikteringar/laborationer
- skriva ljudenliga ord
- skriva egna berättelser för hand och på dator

Språk, litteratur och kultur

- höra och själva läsa sagor, dikter, berättelser och serier
- bekanta sig med litteratur i form av bild, film och teater samt digitala texter.
- berätta muntligt om böcker
- bekanta sig med skolbiblioteket

Författare: Elsa Beskow och Astrid Lindgren

Konstbilder: barn och familjer
skogen

Konstnär: Elsa Beskow

Åk 2

Läsning, skrivande och kommunikation

- lyssna, återberätta och dramatisera
- lästräning
- dikteringar/laborationer
- rättstavningsövningar

- diktamen
- friskrivning
- skrivstil
- ordklasserna substantiv, adjektiv och verb
- skriva och rita med hjälp av dator
- uttrycka sig i bild

Språk, litteratur och kultur

- höra och själva läsa sagor, dikter, berättelser och serier
- bekanta sig med litteratur i form av bild, film och teater samt digitala texter.
- bokrapporter
- berätta muntligt om böcker
- användning av skolbiblioteket

Författare: Tove Jansson och A. A. Milne

Konstbilder: rymden

sago- och fabeldjur

Konstnär: Tove Jansson

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 2

Tala och lyssna

Eleven

- uttrycker sig flytande och rationellt i dagligt tal och kan lyssna koncentrerat till läraren och de andra eleverna.
- kan delta i samtal på ett naturligt sätt och bidrar med egna kommentarer och frågor i diskussioner.
- är van vid att uttrycka sig muntligt och kan berätta för en liten grupp om sina erfarenheter på ett sammanhängande sätt.
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm, och kan leka med språket, uppfatta rim och reflektera över ordens form och betydelse.

Läsa och skriva

Eleven(s)

- läser tämligen felfritt texter som är lämpliga för hennes eller hans läsutveckling och lästekniken bör ha automatiserats. Läsningen är flytande och eleven känner lätt igen välbekanta ord.
- textförståelse har utvecklats från att eleven känner igen detaljer till att hon eller han ser texten i sitt sammanhang. Eleven iakttar under läsningen sin egen förståelse av det lästa. Eleven förstår att det går att använda sig av allmänna kunskaper, olika erfarenheter och kunskaper om språket ifall förståelsen av texten är bristfällig.
- vill och klarar av att uttrycka sig skriftligt, skriver för olika situationer.
- skriver berättelser om vardagsituationer och om sin fantasivärld och kan också producera egen datortext.
- behärskar svenskans grundläggande stavningsregler och frekventa ord är korrekt stavade.
- skriver fullständiga meningar med en logisk tankekedja och klarar åtminstone tidvis av att inleda en mening med stor bokstav.

Litteratur

Eleven(s)

- är en motiverad och aktiv läsare, som själv kan skaffa sig lämplig och intressant litteratur.
- har läst flera barnböcker och använder sin läskunskap för att skapa trivsel och inlevelse men även för att söka kunskap.
- ordförråd och medieläsförmåga är tillräckliga för att han eller hon skall förstå till åldern anpassade tryckta texter samt medietexter.

Åk 3 – 5

Elevernas läsförståelse och förmåga att söka information fördjupas samtidigt som färdigheterna i läsning, skrivning och muntlig uttrycksförmåga stärks.

Mål

Kommunikation

- Eleven känner till hur man fungerar aktivt i olika kommunikationssituationer.

Att tolka och bruka olika slags texter

- Eleven skall lära sig läsa och tolka olika slag av texter samt ställa frågor och dra slutsatser utifrån den lästa texten.
- Eleven lär sig att söka information ur många olika slags källor.

Att producera och bruka olika slags texter

- Eleven lär sig att skriva flytande skrivstil och får erfarenhet av att producera olika slags texter med ord- och textbehandlingsprogram.
- Eleven övar sig att strukturera olika slag av texter.
- Eleven behärskar skillnaden mellan tal- och skriftspråk.

Språk, litteratur och kultur

- Eleven utvecklar förmågan att uttrycka sig tydligt och utvidgar sitt ord- och begreppsförråd samt utvecklar sin meningsbyggnad.
- Eleven lär sig förstå och använda språkliga begrepp och strukturer.
- Eleven uppmuntras till läsning.
- Eleven skall ges möjlighet att, genom litteratur, teater, film och andra medier, möta såväl den egna kulturen som andra länders kulturer samt bekanta sig med de nordiska grannspråken.

Centralt innehåll

Åk 3

Kommunikation

- drama och teater
- korta föredrag
- berätta, lyssna, beskriva, uttrycka egna åsikter, ställa frågor och delta i diskussioner

- uttrycka sig i bild

Att tolka, producera och bruka olika slags texter

- lästräning, läsförståelse
- enkla faktatexter
- ställa frågor till texter
- befästa skrivstilen
- friskrivning (skriva med inledning, handling och avslutning)
- alfabetisk ordning
- ordlista
- enkel forskning
- använda skolbiblioteket

Språk, litteratur och kultur

- ordklasser (substantiv, adjektiv, verb) och satsdelar (subjekt, objekt, predikat)
- språkkunskap
- rättskrivning, diktamen
- bokrapport
- termer för litterär analys: titel, författare, enkel handling och egen åsikt
- textläsning; fokus på sagor och berättelser
- högläsning
- finlandssvensk litteratur

Författare: Zacharias Topelius, Irmelin Sandman-Lilius, Christina Andersson och Marita Lindquist

Konstbilder: Helsingfors i sagan och verkligheten

Konstnärer: Helsingforsiska byggnadsarkitekter

Åk 4

Kommunikation

- drama och teater
- föredrag
- berätta, lyssna, beskriva, uttrycka egna åsikter, ställa frågor och delta i diskussioner
- uttrycka sig i bild

Att tolka, producera och bruka olika slags texter

- lästräning, läsförståelse
- läsa faktatexter
- komprimera lästa texter och kunna ställa frågor till texterna
- friskrivning (planera sin text, använda tankekartor, omforma och bearbeta texten)
- skriva faktatexter (använda styckeindelning, rubriker och mellanrubriker)
- alfabetisk ordning
- uppslagsverk
- enkel forskning
- informationssökning i böcker och på Internet

Språk, litteratur och kultur

- ordklasser (substantiv, adjektiv, verb) och satsdelar (subjekt, objekt, predikat)
- språkkunskap
- rättskrivning, diktamen
- bokreferat
- termer för litterär analys: titel, författare, enkel handling och egen åsikt.
- textläsning; fokus på dikter och serier
- högläsning
- de nordiska språken och nordisk litteratur

Författare: H.C. Andersen, Moni Nilsson-Brännström, Selma Lagerlöf, Ole Lund Kirkegaard

Konstbilder: havet

Konstnärer: designers

Åk 5

Kommunikation

- delta i diskussioner; lyssna, uttrycka egna åsikter, ställa frågor, beakta samtalspartnern
- drama
- uttrycka sig i bild
- muntlig framställning (föredrag)

Att tolka, producera och bruka olika slags texter

- reflektera över och komprimera innehållet i en text
- planera och strukturera sina egna texter
- använda styckeindelning, rubriker och mellanrubriker
- friskrivning och processkrivning för hand och på dator
- använda uppslagsverk och ordböcker
- söka information i biblioteket och på Internet
- forskningsarbete
- tidningsskapande

Språk, litteratur och kultur

- ordklasser (substantiv, adjektiv, verb) och satsdelar (subjekt, objekt, predikat)
- ordkunskap
- diktamen
- bokrapporter, bokreferat (muntligt och skriftligt)
- textläsning; olika litterära genrer (berättelse, saga, drama, lyrik, serier)
- högläsning, "gemensam läsning"
- bearbeta det lästa
- finlandssvensk barn- och ungdomslitteratur
- författar- och konstnärsporträtt
- termer för litterär analys (huvudperson, tema, tid)
- teater, film och digitala texter

Författare: Yvonne Hoffman

Konstbilder: människan och klädedräkter
porträtt

Konstnärer: finska porträttmakare

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 5

Kommunikation

Eleven

- strävar efter att utveckla sin muntliga och skriftliga uttrycksförmåga i olika kommunikationssituationer
- tar till orda i diskussioner och berättar om och beskriver sina egna iakttagelser, idéer och åsikter och jämför dem med andras
- strävar efter att nå fram med sitt budskap och kan i någon mån anpassa sitt uttryckssätt till situationen och till mediet
- vill och kan lyssna till andras tankar och synpunkter och har förmåga att uttrycka egna åsikter både verbalt och nonverbalt
- kan uppfatta det centrala innehållet i texter av olika slag, även sådana som innehåller både ord, bilder och ljud
- klarar av att för en bekant publik hålla en kort och till strukturen klar muntlig presentation
- tar aktivt del i drama och andra estetiska uttrycksformer.

Att tolka och bruka olika slags texter

Eleven

- kan läsa flytande
- kan använda ett flertal olika lässtrategier och går i dialog med texten
- förstår vad en informationssökningsprocess innebär
- kan använda sig av biblioteket och hittar ändamålsenlig information i tryckta och i elektroniska källor
- kan hitta väsentlig information i texter som är avpassade för åldern och har prövat på att tillämpa källkritik
- läser fiktiva texter som ger både kunskap och glädje.

Att producera och bruka olika slags texter

Eleven

- kan både skriftligt och muntligt producera olika slag av texter, såsom berättelser, beskrivningar och informativa texter
- har skrivit flera texter för olika situationer och är van vid att planera, bearbeta och förbättra sin text
- är medveten om att en del av textplaneringsprocessen består i att finna idéer och samla kunskap och erfarenhet
- förstår idén med styckeindelning då man strukturerar en text och kan bygga upp sina texter logiskt
- behärskar två typer av handstil, textning och skrivstil, har utvecklat en läslig skrivstil och är även van vid att producera text med hjälp av textbehandling
- kan använda ordböcker och andra språkliga hjälpmedel i syfte att utveckla sitt ordförråd
- förstår skillnaderna mellan talat och skrivet språk så väl att det syns i elevens egna texter
- känner till principerna för rättstavning vid användning av stor och liten bokstav och vanliga ljudstridigt stavade ord, kan tillämpa principen om

sammanskrivning av sammansatta ord och tillämpa de centrala reglerna för interpunktion.

Språk, litteratur och kultur

Eleven

- använder sig av sina kunskaper om och färdigheter i språket för att förstå och producera texter
- kan reflektera över förhållandet mellan form och innehåll i ord, satser, meningar och texter
- kan reflektera över skillnaderna mellan talat och skrivet språk
- kan laborera med ord i ordklasser, böja vanliga ord och urskilja predikat och subjekt i en enkel sats
- har läst de böcker som klassen valt att läsa tillsammans och dessutom ett flertal valfria böcker, kortare texter och lyrik
- har förmåga att välja intressant litteratur för sin läsning och kan i någon mån beskriva sig själv som läsare
- strävar efter att synliggöra insikter och erfarenheter och att utveckla sin fantasi genom läsandet
- har bekantat sig med fiktiva texter genom film, teater och andra medier
- känner till de språk som talas i närmiljön och i de nordiska grannländerna.

Åk 6

Eleverna blir mer medvetna språkanvändare genom att texterfarenheten breddas och fördjupas och deras kommunikativa kompetens utvecklas.

Mål

Kommunikation

- Eleven skall kunna fungera aktivt i olika kommunikationssituationer.
- Eleven förstår hur man skapar ett positivt diskussionsklimat och vänjer sig vid olika synsätt och uttryckssätt.

Att tolka och bruka olika slags texter

- Eleven förbättrar sina färdigheter i att tolka och utvärdera texter för att utvecklas till en aktiv och reflekterande läsare och lyssnare.
- Eleven utvecklar sin informationskompetens.
- Eleven utvecklar sin genremedvetenhet.

Att producera och bruka olika slags texter

- Eleven utvecklas som textförfattare genom att utöka sitt ordförråd och utveckla sin personlighet i tal och skrift.
- Eleven övar sig att planera och strukturera sin kommunikation i tal och text.

Språk, litteratur och kultur

- Elevens förståelse för och användning av språkliga begrepp och strukturer fördjupas.
- Eleven får en uppfattning om hur texter och medier kan skapa bilder och tankar, forma människors världsbild och påverka deras val.

- Elevens litteratur- och kulturuplevelser vidgas i samarbete med ämnena bildkonst, miljö och naturkunskap samt historia.
- Eleven lär sig respektera olika språkbrukare.

Centralt innehåll

Åk 6

Kommunikation

- stärka förmågan och viljan att delta i diskussioner
- drama
- uttrycka sig i bild
- muntlig framställning (föredrag)

Skriva och tala

- friskrivning och processkrivning för hand och på dator
- reflektera över och bearbeta information
- sammanställa och presentera ett arbete

Informationssökning

- självständiga forskningsuppgifter; planera, strukturera, göra anteckningar, reflektera, bearbeta, ge enkla källhänvisningar, presentera
- bedöma ändamålsenligheten och tillförlitligheten i olika texter; böcker, tidningar, Internet

Språk, litteratur och kultur

- ordklasser (substantiv, adjektiv, verb) och satsdelar (subjekt, objekt, predikat)
- ordkunskap
- diktamen
- textläsning; skönlitteratur från Finland, Norden och andra länder i Europa
- högläsning
- myter, gudasagor
- författar- och konstnärsporträtt
- analysera, reflektera och gestalta skönlitteratur; bokrapporter, bokreferat
- termer för litterär analys (intrig, rum)
- teater, film och digitala texter

Författare: Annika Luther, Roald Dahl, Maj Bylock (klassiker)

Konstbilder: konst från andra kulturer (europeisk, asiatisk, indiankultur)

Konstnär: utländsk konstnär

Arbetssätt

Genom att lyssna, tala, läsa och skriva på olika sätt och i olika sammanhang utvecklas varje elevs muntliga och skriftliga färdigheter.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas läs- och skrivförmåga testas regelbundet. Elevernas arbete

utvärderas genom skriftliga uppgifter och/eller prov inom modersmålets olika delområden.

Eleverna i åk 1-3 bedöms verbalt inom modersmålets olika delområden. I åk 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Det andra inhemska språket

FINSKA

Finskundervisningen stöder den allmänna fostran i skolan genom att utveckla elevernas språkliga iakttagelse- och uttrycksförmåga.
Kunskaper i finska skapar förutsättningar för fortsatta studier, bidrar till elevernas kännedom om vårt land och förståelse för det gemensamma nationella kulturarvet.

Mål

Undervisningen i finska skall ge enspråkigt svenska elever sådana kunskaper och färdigheter att de klarar sig i vardagliga språksituationer och kan ta del av huvudinnehållet i massmedierna inom ramen för det lärostoff som behandlats. Eleverna kan uttrycka sig muntligt och skriftligt på finska.

Centralt innehåll

I årskurserna 3-6 skall eleven tillägna sig de vanligaste orden och de viktigaste basstrukturerna i finskan. Eleverna skall utveckla en positiv attityd till språket, så att de upplever att de kan och vill lära sig det.

Åk 3

Situationer och ämnesområden

- jag och familjen
- närmiljön
- färger
- husdjur
- klassrummet
- hälsningsfraser
- grundtalen 1 – 20
- julen

Strukturer

- temaformer
- nominativ; singularis och pluralis
- lokalkasus; inre och yttre
- kongruens mellan bestämning och huvudord
- presensböjning av verb
- frågeord
- personliga pronomen

Åk 4

Situationer och ämnesområden

- skolan
- närmiljön och aktiviteter
- väderlek
- årstiderna
- Norden
- grundtalen 1 - 1000
- klockan

Strukturer

- temaformer
- objekt
- jakande och nekande presens
- imperativ
- partitiv

Åk 5

Situationer och ämnesområden

- olika aktiviteter (idrott, resor, affärsbesök)
- djur
- månaderna
- väderlek
- högtider
- cykeln

Strukturer

- temaformer
- infinitiv
- jakande imperfekt
- possessiv suffix
- ordningstal
- imperativ
- pronomen

Åk 6

Situationer och ämnesområden

- Kalevala
- film och teknik
- Finland
- vilda djur
- maträtter

Strukturer

- temaformer
- nekande imperfekt
- perfekt
- translativ

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 6

Färdighetsnivån i språket i årskurs 6 enligt nivåskalan för språkkunskaper (bilaga):

<i>Hörförståelse</i>	<i>Tal</i>	<i>Läsförståelse</i>	<i>Skrift</i>
<i>A.1.3 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A2.1 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelsekede</i>	<i>A1.3 Fungerande elementär språkfärdighet</i>

Nivåerna är riktgivande. Vid vitsordsgivningen i finska kan i årskurs 6 ännu i någon mån tas hänsyn till elevens varierande kontakt med språket i närmiljön, dock så att man åtminstone i samma kommun och på likadana språkområden följer samma kriterier. Utöver de angivna kraven på respektive nivå i bilagan skall eleven kunna ange några av de viktigaste skillnaderna mellan finskan och svenskan, redogöra för elementära realia, t.ex. för namn, orter, platser och sedvänjor i Finland. I samband med lärandet och redovisningen av sina kunskaper skall han eller hon visa grundläggande förtrogenhet med de arbetssätt och strategier som behövs för eleven att lära sig finska och språk över huvud taget.

Arbetssätt

Huvudvikten läggs på det talade språket. Skrivandet utgör ett sätt att öva in och nöta in nya ord, uttryckssätt och strukturer. Sånger och ramsor är hjälpmedel i undervisningen. Dramatisering av enkla texter och situationer ger eleverna möjlighet att träna sin muntliga uttrycksförmåga. Eleverna använder ordlistor och –böcker. I åk 5 ökar de självständiga skrivövningarnas andel.

Utvärdering/bedömning

Elevernas kunskaper i finska utvärderas genom muntliga och skriftliga förhör eller prov. Vitsordet påverkas även av elevens aktivitet under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt av hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund. Elevernas prestationer bedöms verbalt i åk 3 och enligt vitsordsskalan i åk 4 – 6.

MODERSMÅLSINRIKTAD FINSKA

Syftet med den modersmålsinriktade lärokursen i finska är att ge de tvåspråkiga eleverna i de finlandssvenska grundskolorna möjlighet att förbättra och fördjupa de praktiska språkkunskaper som de förvärvat sig hemma eller i sin närmiljö, att göra dem medvetna om sitt språk, sitt kulturarv och sin dubbla identitet. Den modersmålsinriktade finskundervisningen gör det också möjligt för de enspråkigt svenska eleverna att få en mera adekvat undervisning och bedömning, då elever som har olika språkbakgrund och följt olika lärokurser inte behöver undervisas tillsammans och jämföras med varandra.

Mål

Målet för den modersmålsinriktade finskundervisningen är att den tvåspråkiga eleven blir mera medveten om sitt språkbruk, om finskans uppbyggnad, ordförråd och betydelse, så att han bättre kan hålla språken isär och nyansera sitt språk både i tal och skrift. Eleven skall lära sig läsa och skriva finska utifrån den språkförmåga han eller hon bär med sig. Vidare skall eleven fördjupa och nyansera sitt ordförråd inom olika ämnesområden och lära sig hålla talspråk, slang och standardfinska isär. Eleven lär sig att läsa för åldern lämplig litteratur på finska och stifta bekantskap med det finska kulturarvet i form av talesätt, sedvänjor, sånger, dikter och traditioner, gärna i jämförelse med svenskan och med anknytning till andra ämnen i skolan. Eleven skall anamma en positiv attityd till vardera nationalspråket och skapa en realistisk bild av sin förmåga, så att han eller hon kan och vill läsa, lyssna på och lära sig mera finska också på egen hand.

Centralt innehåll

Åk 3

- utveckla ordförrådet
- utveckla skrivförmågan
- flytande läsning
- läsförståelse
- alfabetisk ordning

Åk 4

- enkla egna skriftliga alster
- dramatisering
- lyssna till och läsa sagor och barnlitteratur
- nomenens temaformer
- adjektivets komparation
- verbets böjning i presens

Åk 5

- lärostoffet från föregående årskurs fördjupas
- mångsidig övning av läsfärdigheten

- verbets temaformer
- nomenens och verbens ordstammar
- jakande imperfekt
- possessiv suffix

Åk 6

- lärostoffet från föregående årskurs fördjupas
- längre texter, t.ex. skönlitterära berättelser och lättare saktexter
- standardfinska i jämförelse med slang och dialekt
- finska sånger, dikter, lekar och högtider
- satsanalys, partitivobjekt
- aktiva och passiva verbformer

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 6

Färdighetsnivån i språket i årskurs 6 enligt nivåskalan för språkkunskaper (bilaga):

<i>Hörförståelse</i>	<i>Tal</i>	<i>Läsförståelse</i>	<i>Skrift</i>
<i>B1.2 Flytande grundläggande språkfärdighet</i>	<i>B1.1 Fungerande grundläggande språkfärdighet</i>	<i>B1.2 Flytande grundläggande språkfärdighet</i>	<i>B1.1 Fungerande grundläggande språkfärdighet</i>

Kriterierna är riktgivande och tillämpas ännu i årskurs 6 med hänsyn till språkmiljön och till hur mycket undervisning som getts enligt den modersmålsinriktade lärokursen. Utöver de angivna färdigheterna på respektive nivå skall eleverna uppvisa medvetenhet om sitt språk och sin språkförmåga, vilja att iakta och korrigera sitt språk i tal och skrift, grundläggande insikter i skillnaderna mellan finska och svenska, samt intresse för och förmåga att läsa för åldern lämplig skönlitteratur på finska.

Arbetsätt

Genom att lyssna, tala, läsa och skriva på olika sätt och i olika sammanhang utvecklas varje elevs muntliga och skriftliga färdigheter. Sånger, ramsor och dikter är hjälpmedel i undervisningen. Dramatisering av texter och situationer ger eleverna möjlighet att träna sin muntliga uttrycksförmåga. Eleverna använder ordlistor och – böcker.

Utvärdering/bedömning

Elevernas kunskaper i finska utvärderas genom muntliga och skriftliga förhör eller prov. Vitsordet påverkas även av elevens aktivitet under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt av hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund. Elevernas prestationer bedöms verbalt i åk 3 och enligt vitsordsskalan i åk 4 – 6

Främmande språk

ENGELSKA

Undervisningen i engelska skall ge eleverna ett redskap för kommunikation, skapande verksamhet och informationssökning. Kunskaper i engelska ger eleverna en del av deras allmänbildning. De får ett tillskott till sitt kulturkapital genom att de fostras till att sätta värde på livsformerna inom andra kulturer.

Årskurserna 4-6

Undervisningen i engelska inleds i årskurs 4. Först läggs stor vikt vid att skapa en positiv attityd till det engelska språket. Undervisningens uppgift är att vänja eleverna vid att kommunicera på ett främmande språk i konkreta situationer, till en början muntligt och småningom genom allt mera skriftlig kommunikation. Eleverna skall utveckla goda rutiner för språkstudier.

Mål

Språkfärdighet

Eleven skall lära sig att berätta grundläggande fakta om sig själv och sin närmaste krets samt att kommunicera på engelska i enkla vardagssituationer. Eleven skall lära sig att med stöd av sammanhanget förstå det viktigaste innehållet i tal eller text om vardagliga händelser. Eleven skall kunna skriva korta egna texter.

Kulturell kompetens

Eleven skall tillägna sig basfakta om länderna, folken och kulturerna i de engelska språkområdena och bekanta sig med likheterna och skillnaderna mellan den finländska och den främmande kulturen. Eleven skall lära sig att i alldagliga situationer kommunicera med infödda talare på ett naturligt sätt.

Inlärningsstrategier

Eleven skall lära sig att ta ansvar och vara aktiv i språkinläringssituationer samt att bedöma sitt arbete och sin språkfärdighet i förhållande till målen. Eleven skall lära sig att självständigt utnyttja läroböcker, ordböcker och andra källor samt att använda nya ord och strukturer i sina texter.

Centralt innehåll

Åk 4

Situationer och ämnesområden

- hälsningsfraser
- närmiljön
- fritidsaktiviteter
- tiden; årstider, månader, veckodagar
- väderlek
- baskunskaper om den främmande kulturen

Strukturer

- enkla vanliga substantiv och adjektiv
- obestämd artikel
- personliga pronomen
- enkelt presens
- pluralformer av substantiv
- räkneord

Kommunikationsstrategier

- att kunna hitta bestämd avgränsad information i tal och text
- att planera den egna kommunikationen
- att i muntlig växelverkan stödja sig på nonverbal kommunikation och på samtalspartners hjälp

Åk 5

Situationer och ämnesområden

- närmiljön och aktiviteter i den
- att uträtta ärenden i olika situationer
- fritidsaktiviteter
- baskunskaper om den främmande kulturen

Strukturer

- genitiv
- bestämd och obestämd artikel
- frågor med do och does
- imperativ
- räkneord
- klockslag
- pågående presens
- enkel presens
- pluralformer
- prepositioner för att ange tid och plats

Kommunikationsstrategier

- att känna igen det väsentliga i talad och skriven text
- att kunna hitta bestämd avgränsad information i tal och text
- att planera den egna kommunikationen
- att i muntlig växelverkan stödja sig på nonverbal kommunikation och på samtalspartners hjälp

Åk 6

Situationer och ämnesområden

- situationer och ämnesområden utanför närmiljön
- (resor, besök i affärer, restaurangbesök, idrott och sport)

Strukturer

- oregelbunden pluralform

- grundtal och ordningstal
- komparation
- imperfekt

Kommunikationsstrategier

- att känna igen det väsentliga i talad och skriven text
- att kunna hitta bestämd, avgränsad information i tal och text
- att planera den egna kommunikationen
- att i muntlig växelverkan stödja sig på nonverbal kommunikation och på samtalspartnerns hjälp
- att stödja sig på skriftliga hjälpmedel vid tolkning och produktion av texter

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 6

Språkfärdighet

Färdighetsnivån i språket i årskurs 6 enligt nivåskalan för språkkunskaper (bilaga):

	<i>Hörförståelse</i>	<i>Tal</i>	<i>Läsförståelse</i>	<i>Skrift</i>
Engelska	<i>A2.1 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Elementär språkfärdighet stadd i utveckling</i>	<i>A2.1 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Elementär språkfärdighet stadd i utveckling</i>
Övriga språk	<i>A1.3 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelseskede</i>	<i>A1.2 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelseskede</i>	<i>A1.2 Fungerande elementär språkfärdighet</i>

Kulturell kompetens

Eleven

- känner till det mest centrala innehållet, skillnaderna och likheterna mellan sin egen kultur och den främmande kulturen
- kan i enkla vardagssituationer kommunicera med dem som talar målspråket.

Inlärningsstrategier

Eleven

- använder smidigt vissa arbetssätt som är effektiva i språkstudier och språkinläring, såsom diskussioner parvis och i smågrupper, och använder läro- och ordböcker
- har insett att språkinläringen förutsätter ihärdig kommunikativ träning och är van vid självvärdering av sitt arbete.

Arbetssätt

Huvudvikten läggs på det talade språket. Muntliga övningar i par och i grupp tränar eleverna i användningen av språket. Aktiverade hörövningar används för att vänja eleverna vid att höra och känna igen korrekt uttal och intonation. Eleverna lär sig genom att upprepa och härma. Sånger och ramsor används som hjälpmedel, som både stimulerar språkinläringen och befäster ord och fraser eller strukturer. Redan från och med årskurs 4 övar sig eleverna i att producera egna texter. Genom hörförståelseövningar lär sig eleverna hitta bestämd information i text och tal.

Utvärdering

Elevers kunskaper i engelska utvärderas genom muntliga och skriftliga förhör eller prov. Vitsordet påverkas även av elevens aktivitet under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt av hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts. Muntlig framställning och uttal påverkar bedömningen. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund. Elevernas prestationer bedöms enligt vitsordsskalan.

FRANSKA

Undervisningen i franska skall ge eleverna ett redskap för kommunikation, skapande verksamhet och informationssökning. Kunskaper i franska ger eleverna en del av deras allmänbildning. De får ett tillskott till sitt kulturkapital genom att de fostras till att sätta värde på livsformerna inom andra kulturer.

Årskurserna 4-6

Undervisningen i franska inleds i årskurs 4. Först läggs stor vikt vid att skapa en positiv attityd till det franska språket. Undervisningens uppgift är att vänja eleverna vid att kommunicera på ett främmande språk i konkreta situationer, till en början muntligt och småningom genom allt mera skriftlig kommunikation. Eleverna skall utveckla goda rutiner för språkstudier.

Mål

- Eleven klarar sig i vardagliga situationer; förstår lättläst text och kan skriva korta textstycken som anknyter till vardagssituationer samt uppfattar muntliga meddelanden.
- Eleven känner till centrala och högfrekventa uttryck samt har ett ordförråd som är anpassat till elevens egen ålder.
- Eleven lär sig att känna den främmande kulturen och bekantar sig med likheterna och skillnaderna mellan den finska och den franska kulturen.

Centralt innehåll

Åk 4

- uttalsträning
- enkla uttryck och idiom för vardagssituationer

Ämnesområden

- hälsningsord
- djur, kläder, färger, frukter, uppköp
- räkneord 0 – 100, klockan
- presentation av personer, familj, sport
- veckodagar, datum, månader och årstider
- rumsbeskrivning
- kroppsdelar
- beställning av mat och dryck m.m.

Åk 5

- kommunikationsförmågan uppövas

Ämnesområden:

- elevens närmiljö, sport och fritid
- Frankrikes geografi, skolsystem, matvanor

- vädersträck
- Europas länder, nationalitetsord, språk, yrken

Grammatik:

- artiklarna un, une, des, le, la, l', les
- räkneord 70 – 100, hundra och tusental
- presens av avoir, être; nekande satser
- frågor; possessiva pronomen i singular
- il, ils/elle, elles om saker och personer
- alfabetet
- verb på –ER
- vanliga prepositioner
- adjektivets böjning och plats

Åk 6

Ämnesområden:

- väder
- skoldagen, skolsaker
- dataord
- vägbeskrivning, staden och dess byggnader
- köksredskap
- lantlig miljö och djur
- släktskapsord
- transportmedel
- utseendebeskrivning

Grammatik:

- presens och passé composé av regelbundna och några oregelbundna verb
- futurum (aller + infinitiv)
- demonstrativa pronomen
- adjektivets böjning och plats
- genitiv
- possessiva pronomen
- oregelbunden plural

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 6

Språkfärdighet

Färdighetsnivån i språket i årskurs 6 enligt nivåskalan för språkkunskaper (bilaga):

	<i>Hörförståelse</i>	<i>Tal</i>	<i>Läsförståelse</i>	<i>Skrift</i>
Engelska	<i>A2.1 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Elementär språkfärdighet stadd i utveckling</i>	<i>A2.1 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Elementär språkfärdighet stadd i utveckling</i>
Övriga språk	<i>A1.3 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelseskede</i>	<i>A1.2 Fungerande elementär språkfärdighet</i>	<i>A1.3 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelseskede</i>	<i>A1.2 Fungerande elementär språkfärdighet</i>

Kulturell kompetens

Eleven

- känner till det mest centrala innehållet, skillnaderna och likheterna mellan sin egen kultur och den främmande kulturen
- kan i enkla vardagssituationer kommunicera med dem som talar målspråket.

Inlärningsstrategier

Eleven

- använder smidigt vissa arbetssätt som är effektiva i språkstudier och språkinläring, såsom diskussioner parvis och i smågrupper, och använder läro- och ordböcker
- har insett att språkinläringen förutsätter ihärdig kommunikativ träning och är van vid självvärdering av sitt arbete.

Arbetssätt

Huvudvikten läggs på det talade språket. Muntliga övningar i par och i grupp tränar eleverna i användningen av språket. Aktiverade hörövningar används för att vänja eleverna vid att höra och känna igen korrekt uttal och intonation. Eleverna lär sig genom att upprepa och härma. Sånger och ramsor används som hjälpmedel, som både stimulerar språkinläringen och befäster ord och fraser eller strukturer. Genom hörförståelseövningar lär sig eleverna hitta bestämd information i text och tal.

Utvärdering

Elevens kunskaper i franska utvärderas genom muntliga och skriftliga förhör eller prov. Vitsordet påverkas även av elevens aktivitet under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt av hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts. Muntlig framställning och uttal påverkar bedömningen. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund. Elevernas prestationer bedöms enligt vitsordsskalan.

Matematik

Matematik är tankeverksamhet, inte bara manipulation av siffror.

Det viktigaste inom undervisningen i matematik är att eleven får utveckla sitt matematiska tänkande, lära sig matematiska begrepp och förstå att matematiken är en del av vardagen. Undervisningen skall utveckla ett kreativt och exakt tänkesätt, hjälpa eleven att hitta fenomen och saksammanhang samt söka lösningar på problem.

Undervisningen bör framskrida systematiskt och skapa en bestående grund. Informations- och kommunikationsteknik bör i mån av möjlighet användas för att stödja inlärningsprocessen. Undervisningen följer spiralprincipen.

Mål

Målet för matematikundervisningen är att väcka en positiv attityd till matematik hos eleverna. Eleverna skall lära sig grundläggande räknefärdigheter och de skall få glädje av att förstå och lösa problem. De skall lära sig att koncentrera sig, lyssna och kommunicera med matematiska termer. Eleverna skall lära sig att ställa rätta frågor, samla fakta för att besvara dem, dra slutsatser samt uppskatta svarens rimlighet. De skall lära sig att tillämpa regler och följa anvisningar, arbeta långsiktigt och i grupp. Eleverna bör inse att begreppen bildar strukturer med tydliga samband mellan sig. Eleverna skall lära sig att motivera sina slutsatser med konkreta modeller och hjälpmedel, med bilder, muntligt eller skriftligt. De skall dessutom lära sig att hitta likheter och olikheter, lagbundenheter och beroenden.

Centralt innehåll

Eleven skall utveckla ett logiskt tänkande, lära sig att koncentrera sig, öva sig i att lyssna och kommunicera samt skaffa sig erfarenheter som grund för bildandet av matematiska begrepp och strukturer.

Åk 1

Tal och räkneoperationer

- antal, räkneord och sifferskrivning
- med hjälp av konkreta hjälpmedel jämföra, klassificera, ordna, dela upp och kombinera tal
- tiosystemets uppbyggnad
- talbegreppet 0-100
- addition och subtraktion, huvudräkning och problemlösning inom talområdet 0-100

Geometri

- beskriva rummet med lägesord
- känna igen, namnge och rita de geometriska figurerna cirkel, fyrhörning och triangel

Mätning

- principen för mätning och att använda mätredskap
- längd: cm, m
- tid: hel och halvtimme

- pris: cent och euro

Åk 2

Tal och räkneoperationer

- talbegreppet 0-1000
- addition och subtraktion, huvudräkning och problemlösning inom talområdet 0-1000
- multiplikation och multiplikationstabellerna 0-5
- grunderna till division
- grunderna till bråkbegreppet

Algebra

- se regelbundenheter, förhållanden och beroenden i bilder
- enkla talföljder

Geometri

- känna igen, namnge och rita punkt, sträcka, olika linjer, stråle och vinkel
- känna igen och namnge de geometriska kropparna kub, cylinder, klot, pyramid, kon och rätblock
- enkla speglingar och förstoringar

Mätning

- massa: g, kg
- tid: analog och digital tid
- area: ruträkning
- volym: dl, l
- använda och jämföra måttenheter, enhetsbyten
- uppskatta mätresultat

Informationsbehandling och statistik

- söka, samla och registrera information samt avläsa enkla tabeller och diagram
- använda stapeldiagram

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 2

Förmåga att tänka och arbeta

Eleven

- visar att han eller hon förstår matematiska begrepp genom att använda dem i problemlösning, genom att mångsidigt presentera dem och genom att förklara dem för andra elever och för läraren
- kan dra motiverade slutsatser och förklara sitt handlande och kan presentera sina lösningar med konkreta modeller och hjälpmedel, med bilder, muntligt och skriftligt
- kan göra jämförelser, bl.a. längdjämförelser, och sätta saker, begrepp och egenskaper i rätt ordning, hitta på motsatser, klassificera dem enligt olika egenskaper samt redogöra för ett föremåls läge i rummet, t.ex. med användning av orden ovanför, under, till höger, till vänster, bakom eller mellan; han eller hon kan jämföra mängders storlek med användning av orden mera, mindre, lika många, mycket och litet, samt skriva och använda jämförelsesymbolerna $>$, $=$ och $<$.

Tal, räkneoperationer och algebra

Eleven

- förstår talens betydelse i mängd- och ordningsuttryck, kan skriva tal och kan åskådliggöra talen på tallinjen
- kan dela upp och kombinera tal, bilda summor och talföljder
- känner till jämna och udda tal
- känner till, förstår och kan använda tiosystemet som positionssystem
- förstår räknesätten addition, subtraktion, multiplikation och division samt kan tillämpa dem i vardagliga situationer
- kan hitta alternativa lösningar på enkla problem och bestämma hur många alternativ det finns
- känner till och kan presentera enkla bråk med konkreta hjälpmedel, såsom ett halvt, en tredjedel och en fjärdedel.

Geometri

Eleven

- känner till grundformerna hos plana figurer och geometriska kroppar, bl.a. fyrhörning, triangel, cirkel, klot och kub samt känner de geometriska grundbegreppen: punkt, sträcka, bruten linje, stråle, rät linje och vinkel, och vet hur dessa hänför sig till de enklaste plana figurerna
- kan använda enkla speglingar och förstoringar.

Mätning

Eleven

- kan utföra mätningar med enkla mätredskap och känner till de viktigaste storheterna, såsom längd, massa, volym och tid
- kan plocka ut det väsentliga ur enkla vardagsproblem och kan använda sina matematiska kunskaper och färdigheter för att lösa dem.

Centralt innehåll

Åk 3

Tal och räkneoperationer

- att fördjupa förståelsen för tiosystemet och 60-systemet med hjälp av klocktider
- att klassificera och ordna tal
- addition och subtraktion inom talområdet 0-10 000
- multiplikation: tabellerna 0-10, uppställning med minnessiffra
- division med rest
- räknesättens ordningsföljd
- algoritmer (räknemönster) och huvudräkning
- att undersöka antalet alternativ (vid problemlösning)

Algebra

- begreppet uttryck (beteckning av uppgift)
- att tolka och skriva talföljder

Geometri

- parallella och vinkelräta linjer

- att undersöka figurers och kroppars geometriska egenskaper
- att bygga och utforska geometriska kroppar: kub, rätblock, pyramid, cylinder och kon

Mätning

- att stärka förståelsen för mätprincipen
- enhetsbyten
  - längd (mm, cm, dm, m)
  - massa (g, kg)
  - volym (dl, l)
  - tid (min, h)
  - pris (c, €)
- att använda och jämföra måttenheter
- att uppskatta mätresultat och granska mätningar

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- att söka, samla, registrera och presentera information
- att avläsa och rita enkla tabeller och diagram
- att klassificera och ordna information

Åk 4

Tal och räkneoperationer

- addition och subtraktion inom talområdet 0-1 000 000
- multiplikation: tvåsiffrig faktor x flersiffrig faktor
- division: lång och kort division, uppställning med ensiffrig nämnare, rest
- räknetsättens ordningsföljd och parenteser
- avrundning
- algoritmer (räknemönster) och huvudräkning
- bråk, addition och subtraktion av liknämninga bråk
- decimaltal
- bedömning, granskning och avrundning av räkneoperationernas resultat
- att undersöka antalet alternativ (vid problemlösning)

Algebra

- att tolka och skriva talföljder
- regelbundenheter, förhållanden och beroenden

Geometri

- rät-, spets- och trubbvinklig triangel
- rät, spetsig och trubbig vinkel
- förstoringar och förminskningar, likformighet
- symmetri
- att undersöka och klassificera olika polygoner (månghörningar)
- omkrets: månghörningar
- att undersöka figurers och kroppars geometriska egenskaper

Mätning

- att använda och jämföra måttenheter, enhetsbyten

- att uppskatta mätresultat och granska mätningar

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- att söka, samla, registrera och presentera information
- att avläsa och rita tabeller och diagram
- att klassificera och ordna information

Åk 5

Tal och räkneoperationer

- addition med heltal, decimaltal och bråk
- subtraktion med heltal, decimaltal och bråk
- multiplikation med heltal, decimaltal och bråk
- division av heltal och decimaltal
- algoritmer (räknemönster) och huvudräkning
- bråkräkning: förlängning, förkortning, blandad form samt delning av bråk med heltal
- bedömning, granskning och avrundning av räkneoperationernas resultat
- att undersöka antalet alternativ (vid problemlösning)
- begreppet negativa heltal (t ex temperatur)
- sambandet mellan bråk, decimaltal och procent (25%, 50%, 75% och 100%)

Algebra

- regelbundenheter, förhållanden och beroenden
- att söka lösningar till ekvationer och olikheter genom slutledning

Geometri

- kongruens genom att utnyttja konkreta hjälpmedel
- cirkeln och dess delar (radie, diameter, korda)
- att rita och mäta vinklar
- vinkelsumma: trianglar och fyrhörningar
- area: kvadrater och rektanglar

Mätning

- att använda och jämföra måttenheter, enhetsbyten
- att uppskatta mätresultat och granska mätningar

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- att avläsa och rita tabeller och olika diagram
- att klassificera och ordna information
- beräkning av medelvärde
- enkla sannolikhetsuppgifter

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 5

Förmåga att tänka och arbeta

Eleven

- visar att han eller hon förstår matematiska begrepp genom att använda dem i problemlösning och mångsidigt presentera dem med hjälpmedel, bilder, symboler, ord, tal eller diagram
- försöker medvetet rikta sin uppmärksamhet då han eller hon gör observationer; eleven kan på ett mångsidigt sätt kommunicera om sina observationer och tankar genom att handla, tala, skriva och använda symboler
- kan beskriva verkliga situationer och fenomen matematiskt genom att jämföra, klassificera, ordna, konstruera och ställa upp modeller
- kan gruppera eller klassificera på basis av ett givet och av eleven valt kriterium och kan upptäcka gemensamma egenskaper; kan skilja åt kvalitativa och kvantitativa egenskaper och kan beskriva konkreta och abstrakta grupper genom att göra sanna och falska påståenden om dem
- kan presentera matematiska problem i ny form; eleven kan tolka en enkel text, bild eller händelse och kan göra upp en plan för att lösa ett problem
- kan följa regler.

Tal, räkneoperationer och algebra

Eleven

- förstår tiosystemet också för decimaltalens del och är säker i sin användning av dem; eleven förstår begreppen negativt tal och bråk och kan åskådliggöra dem på olika sätt
- kan uttrycka räkneoperationer skriftligt och muntligt och känner till sambanden mellan olika räkneoperationer; eleven kan med överslagsräkning göra en uppskattning av ett resultat i förväg och kan undersöka de olika skedena i beräkningarna efter att de är utförda och bedöma hur förnuftig lösningen är
- kan bilda och fortsätta talföljder och presentera beroendeförhållanden.

Geometri

Eleven

- kan göra figurer enligt givna instruktioner; eleven kan upptäcka egenskaper hos enkla geometriska figurer och känner till den struktur som bildas av begreppen för plana figurer
- känner igen likformighet; eleven kan göra speglingar i en rät linje samt förstora och förminska figurer i ett givet förhållande; han eller hon känner igen figurer som är symmetriska med avseende på en rät linje
- förstår principerna som gäller vid mätning; eleven kan uppskatta mätobjektets storlek, hur rimligt mätningresultatet är och ange det med lämplig måttenhet
- kan beräkna arean och omkretsen för parallelogrammer och trianglar.

Informationsbehandling och statistik samt sannolikhet

Eleven

- kan samla uppgifter, ordna, klassificera och presentera dem i statistisk form; han eller hon kan läsa enkla tabeller och diagram
- kan klarlägga antalet möjliga utfall och alternativ och avgöra om en händelse är omöjlig eller säker.

Centralt innehåll

Åk 6

Tal och räkneoperationer

- addition med oliknämninga bråk
- subtraktion med oliknämninga bråk
- multiplikation med två decimaltal
- division med tvåsiffrig nämnare samt med decimaltal både i täljare och nämnare
- procenträkning
- algoritmer (räknemönster) och huvudräkning
- bedömning, granskning och avrundning av räkneoperationernas resultat
- att undersöka antalet alternativ (vid problemlösning)

Algebra

- regelbundenheter, förhållanden och beroenden
- att söka lösningar till ekvationer och olikheter genom slutledning

Geometri

- area: trianglar
- skala
- volymeräkning: kub, rätblock

Mätning

- tid, åldersberäkning
- att använda och jämföra måttenheter, enhetsbyten
- att uppskatta mätresultat och granska mätningar

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- att avläsa och rita tabeller och olika diagram
- att klassificera och ordna information
- koordinatsystemet
- beräkning av median och typvärde
- enkla sannolikhetsuppgifter

Arbetsätt

- mekanisk räkning
- laborationer med konkret material
- samarbetsövningar
- problemlösning (tankenötter)

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom observation och diskussion. Med jämna mellanrum testas elevernas kunskaper genom skriftlig utvärdering.

Eleverna i åk 1-3 bedöms verbalt inom matematikens olika delområden. I åk 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor gjorts.

Miljö- och naturkunskap åk 1-4

Miljö- och naturkunskap omfattar biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen innefattar dessutom principerna för hållbar utveckling. Genom en undervisning som är inriktad på erfarenheter och upplevelser utvecklar eleverna ett positivt förhållande till natur och miljö. Arbetet sker utgående från en helhetsbetonad undervisning där miljö- och naturkunskap integreras med modersmål och litteratur samt bildkonst.

Mål

Eleverna skall känna sin hemstad, Helsingfors, och som en del av den sin närmiljö. De skall lära sig känna naturen och kulturmiljön i den närmaste omgivningen och uppfatta den egna hembygden som en del av Finland och Norden samt lära sig förstå människor av olika nationaliteter och olika kulturer. Utgående från ett forskande, problemcentrerat och experimenterande arbetssätt skall eleverna kunna bedöma de konsekvenser människans verksamhet har för jorden och lära sig förstå samspelet mellan de levande organismerna och deras miljö. Eleverna skall ha kunskaper och färdigheter som främjar den egna hälsan och tryggheten.

Centralt innehåll

Av innehållet skapas studie- och begreppshelheter. Undervisningen har sin utgångspunkt i frågor och fenomen som anknyter till elevens egen miljö och tidigare kunskaper.

Åk 1

Organismerna och livsmiljön

- årstidsväxlingar
- känna igen och beskriva vanliga växter och svampar

Den egna närmiljön, hembygden och jordklotet

- skolstarten
- jag och min omgivning; undersöka naturfenomen i närmiljön och bekanta sig med hembygden

Fenomen i omgivningen

- temperaturmätning

Olika ämnen i miljön

- undersöka föremål (förr och nu)

Människan och hälsan

- min kropp och min hälsa

Säkerhet

- trivselregler
- trafikkunskap

Åk 2

Organismerna och livsmiljön

- levande och icke-levande natur
- känna igen och beskriva vanliga djurarter

- husdjur och urtidsdjur
- Den egna närmiljön, hembygden och jordklotet
  - vår jord och solen; begrepp som gäller årstider och tid på dygnet
- Fenomen i omgivningen
  - undersöka fenomen som ansluter sig till ljud och ljus
- Olika ämnen i miljön
  - vattnets egenskaper
- Människan och hälsan
  - hälso- och kostvanor
- Säkerhet
  - trivselregler
  - trafik kunskap

Åk 3

- Organismerna och livsmiljön
  - skogens djur
  - husdjur; betoning på sällskapsdjur
  - växter på gårdsplanen
  - grönsaker, rotsaker
- Den egna närmiljön
  - Finland
  - kartkunskap
  - stads- och landskapsmiljöer
- Fenomen i omgivningen
  - magnetism (kompassen)
- Olika ämnen i miljön
  - luftens egenskaper, väderlek
- Människan och hälsan
  - hälsofrämjande vanor (kost-, sov-, klädselvanor)
  - ansvar för den egna hälsan
- Säkerhet
  - trivselregler; överenskommelser och eget ansvar

Åk 4

- Organismer och livsmiljön
  - livsskedena hos växter och djur
  - husdjur; betoning på nyttodjur
  - odlingsväxter, sädeslag
  - matens ursprung och produktion
  - växter och djur vid vatten
- Den egna närmiljön
  - Norden
  - kartkunskap
- Fenomen i omgivningen
  - fenomen i anslutning till vatten; mätning av siktdjup
- Olika ämnen i miljön
  - vattnets egenskaper och förändringar i aggregationstillstånd

Människan och hälsan

- vattnets användning och kretslopp i naturen
- vattnets betydelse för liv

Säkerhet

- sjövätt
- första hjälp

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 4

Kunskaper i naturundersökning

Eleven

- kan göra iakttagelser med sina olika sinnen och fästa uppmärksamhet vid det väsentliga i det som undersöks
- kan beskriva, jämföra och klassificera föremål, organismer och fenomen på basis av deras olika egenskaper
- kan under handledning göra enkla undersökningar om naturen och dess fenomen och om kulturmiljön
- kan använda olika slags informationskällor och jämföra information från olika källor
- kan presentera informationen om naturen och kulturmiljön i tal och skrift och genom att teckna.

Organismerna och livsmiljön

Eleven

- förstår hur den levande och icke-levande naturen skiljer sig från varandra och kan beskriva drag i olika livsmiljöer såsom gårdar, parker, skogar, ängar och åkrar och känner igen de vanligaste arterna där; eleven kan ge exempel på ryggradsdjur och ryggradslösa djur
- känner till årstidernas variation och kan beskriva hur olika organismer har anpassat sig till olika årstider, speciellt till vintern i Finland
- vet varifrån födoämnen kommer och var maten produceras
- kan beskriva skillnader mellan naturmiljö och kulturmiljö, visar intresse och ansvar för dem och kan bedöma miljöns skönhet, mångfald och trivsamt
- förstår hur man betecknar olika objekt på en karta, kan använda väderstreck, teckenförklaringar och skalor som hjälp vid kartläsning och kan rita en enkel karta över skolgården och den egna närmiljön
- kan beskriva naturförhållanden och människans verksamhet i sin hembygd och i sitt eget landskap
- har en uppfattning om Finland, de nordiska länderna och övriga närområden och inser rikedom i deras naturlandskap
- förstår att den egna hembygden är en del av Finland och att Finland är en del av Norden och förstår att människorna lever på jordklotet.

Ämnen och fenomen i miljön

Eleven

- kan använda centrala begrepp och gestalta begreppslika helheter
- kan använda enkla undersökningsredskap såsom klocka, måttband, termometer och lupp och dessutom egenhändigt gjorda redskap
- kan förklara hur enkla anordningar såsom hävstångar, hjul och fjädrar fungerar

och kan undersöka hållfastheten i olika konstruktioner

- kan bygga en enkel strömkrets med hjälp av batteri, lampa och ledare och känner till de elapparater som används i hemmet; eleven förstår att elanvändning är förenad med risker och visar att han eller hon kan använda elapparater tryggt
- känner till olika ljus-, ljud- och värmekällor och känner igen och kan undersöka ljus-, ljud- och värmefenomen såsom ljudets fortplantning, ljusets fortplantning och reflexion samt värmeöverföring och uppvärmning
- känner till hur man skyddar syn och hörsel och förebygger brännskador och kan handla därefter
- kan undersöka egenskaper hos luft och vatten, ändringar i vattnets aggregationstillstånd och beskriva vattnets kretslopp i naturen
- förstår vad ämnesomvandling innebär, t.ex. då ett ljus eller trä brinner och känner till lättantändliga ämnen och kan använda enkel släckningsutrustning
- känner egenskaper hos och användning av olika ämnen och material och vet att det i hemmet kan finnas skadliga ämnen såsom mediciner, tvätt- och rengöringsmedel, lösningsmedel och tobaks- och alkoholprodukter
- kan sortera avfall i hemmet, skräpar inte ner i naturen och kan spara vatten, el och värme.

Människan och hälsan

Eleven

- kan beskriva olika skeden i en människas uppväxt, utveckling och levnadslopp, kan namnge människans viktigaste kroppsdelar och centrala livsfunktioner
- känner till hälsofrämjande vanor och rutiner såsom dygnsrytm, tillräcklig sömn och vila, näring, regelbundna matvanor, daglig motion, riktiga arbetsställningar i skolan och hemma, hållning, munhygien, kroppshygien, klädsel
- behärskar de grundläggande normerna för hur man fungerar i grupp och uppför sig artig; han eller hon känner igen och kan namnge olika känslor och vet att det går att behärska sina känslor
- kan beskriva de vanligaste barnsjukdomarna, deras symtom och vården av dem; han eller hon känner till grundläggande principer för medicinanvändning; han eller hon behärskar grunderna i första hjälpen och kan tillkalla och hämta hjälp vid behov.

Säkerhet

Eleven

- kan beskriva olika tecken på mobbning och våld; han eller hon har kännedom om individens rätt till fysisk integritet och känner till skillnaderna mellan acceptabel och oönskad beröring; eleven vet hur han eller hon vid behov kan söka hjälp och vet vem som erbjuder hjälp i skolan och närmiljön
- vet vad som är lagligt och olagligt för åldersgruppen
- vet och känner igen de riskfaktorer som hotar tryggheten i närmiljön och i trafiken, till sjöss och på isen; han eller hon känner till de centrala trafikreglerna för fotgängare och cyklister och förstår varför överenskomna regler och anvisningar måste följas.

Arbetssätt

Utgångspunkten i undervisningen är elevernas förutsättningar och utvecklingsnivå. Eleverna uppmanas att själva iaktta och undersöka sin omgivning och fenomen i denna. Naturvetenskapliga experiment och forskning ingår som centrala moment i undervisningen. Eleverna producerar själva sitt studiematerial i åk 1-2.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas arbete utvärderas genom skriftliga uppgifter och/eller prov.

Eleverna i åk 1-3 bedöms verbalt, medan eleverna 4 bedöms enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Biologi och geografi åk 5-6

I undervisningen i biologi undersöker man livet och dess yttringar. Undervisningen ordnas på ett sådant sätt att eleven lär sig känna igen olika växt- och djurarter, förstår växelverkan mellan olika organismer och deras livsmiljöer samt lär sig uppskatta och vårda naturens mångfald.

I undervisningen utgår man från en helhetsbetonad undervisning där ämnet integreras med modersmål och litteratur, historia och bildkonst.

I undervisningen i geografi bekantar sig eleven med jordklotet och dess olika områden, med fokusering på Europa, samt de fenomen som ansluter sig till naturen och människans verksamhet och växelverkan mellan dem.

Undervisningen i hälsokunskap integreras i ämnet biologi och geografi.

Undervisningen sker både i klassrummet och utomhus.

Mål

Eleverna lär sig att känna till grundläggande fakta om människans byggnad och livsfunktioner.

Eleverna skall ha kunskap om olika regioner på vår jord, deras natur och kultur samt lära sig förstå människor av olika nationaliteter och olika kulturer huvudsakligen i Europa. Utgående från ett forskande, problemcentrerat och experimenterande arbetssätt skall eleverna kunna bedöma de konsekvenser människans verksamhet har för jorden och lära sig förstå samspelet mellan de levande organismerna och deras miljö. Eleverna skall ha kunskaper och färdigheter som främjar den egna hälsan och tryggheten.

Eleverna skall lära sig att röra sig i naturen.

Centralt innehåll

Åk 5

Människan

- människokroppens byggnad
- centrala livsfunktioner
- sund kroppsuppfattning
- rättigheter och skyldigheter

Naturen

- artkännedom
- organismernas indelning – stamträd
- organismernas livsmiljö
- odlingsväxter
- vegetationszoner, klimatzoner

Jordklotet

- Världskartans centrala namnbestånd samt kartfärdigheter

Åk 6

Människan

- pubertetens psykiska och fysiska förändringar
- sund kroppsuppfattning

Naturen

- ekosystem
- näringskedjor
- allemansrätten

Europa som en del av världen

- klimatzoner, repetition
- kartritning
- kartkunskap
- diagram
- stater, huvudstäder
- berg, floder, sjöar

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 6

Färdigheter att undersöka naturen

Eleven

- kan röra sig i naturen och iaktta och undersöka den
- kan genomföra och beskriva egna enkla undersökningar om naturen och den övriga miljön och kan redogöra för resultaten
- känner igen de vanligaste växtarterna och kan samla växter enligt anvisningar.

Organismerna och livsmiljöerna

Eleven

- känner till olika grupper av ryggradsdjur och känner igen de vanligaste däggdjuren, fåglarna och fiskarna i närmiljön och kan ge exempel på hur olika djur har anpassat sig till sin miljö
- vet att de gröna växterna själva tillverkar sin näring genom assimilation
- kan med hjälp av exempel redogöra för näringskedjans huvudprinciper
- förstår och kan ge exempel på varför och hur människan är beroende av naturen och kan ta reda på baslivsmedlens ursprung
- kan ge exempel på hur man kan vårda och skydda den omgivande naturen och boendemiljön.

Människans byggnad och livsfunktioner, uppväxt, utveckling och hälsa

Eleven

- kan i huvuddrag beskriva människans byggnad och livsfunktioner
- kan iaktta förändringarna i sin egen uppväxt och utveckling, kan redogöra för vilka förändringar pojkar och flickor genomgår i puberteten och för den sexuella utvecklingen och kan ge exempel på hur förändringarna varierar från person till person
- kan ge exempel på hur man kan behärska sina känslor och se på saker också ur andra människors synvinkel och kan med exempel beskriva människors olika sätt att uttrycka känslor

- känner de rättigheter och det ansvar som hör till åldern.

Kartfärdigheter

Eleven

- kan ur kartverk leta fram platser som han eller hon har undersökt, använda teckenförklaringar och skalor vid kartläsningen och kan tolka olika slags kartor
- kan tolka statistik, diagram, bilder och elektronisk information och kritiskt bedöma olika slags informationskällor
- kan själv rita enkla kartor och diagram.

Eleven

- känner i huvuddrag till de europeiska staterna och deras huvudstäder och kan beskriva de varierande naturförhållandena och människans verksamhet i Europa.

Människolivets och livsmiljöernas mångfald på jordklotet

Eleven

- känner till världskartans centrala namnbestånd, såsom världsdelar, oceaner, de största bergmassiven samt regnskogs- och ökenområden
- vet att det finns olika klimat- och vegetationszoner på jordklotet och kan ge några exempel på hur olika klimatförhållanden, såsom temperatur och regnmängd, påverkar den mänskliga verksamheten, speciellt jordbruket och boendet i olika zoner och kan beskriva människolivet i olika miljöer
- kan ge exempel på hurdana förändringar den mänskliga verksamheten har orsakat i miljön, t.ex. när städer och industri har byggts, för mycket betesmark har röjts eller för mycket skog har huggits till ved
- känner igen särdrag i den egna kulturen och i främmande kulturer.

Arbetssätt

Utgångspunkten i undervisningen är elevernas förutsättningar och utvecklingsnivå. Arbetet i klass består av såväl enskilt arbete som grupparbete. Arbete i häfte och med kartor är centralt. Forskning ingår som ett viktigt moment i undervisningen. Samarbete ordnas vid behov med utomstående sakkunniga.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas arbete utvärderas genom skriftliga uppgifter och prov.

Elevernas prestationer bedöms enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Fysik och kemi åk 5-6

Fysik och kemi är naturvetenskapliga ämnen som behandlar fenomen och ämnen i omgivningen. Undervisningen bygger på de kunskaper eleverna förvärvat i miljö- och naturkunskap i årskurserna 1-4. Dessutom integreras delar av hälsokunskapen i ämnet.

Mål

Eleverna skall lära sig att arbeta och röra sig tryggt, skydda sig själv och sin omgivning samt följa givna anvisningar. De skall lära sig att göra observationer, mätningar och enkla naturvetenskapliga försök, dra slutsatser av sina observationer och känna igen orsakssammanhang i naturen. Eleverna skall lära sig använda enkla kemiska och fysikaliska begrepp för händelser i naturen. Dessutom skall de lära sig att inse det farliga i rusmedel och narkotika.

Centralt innehåll

Åk 5

Trygga arbetsmetoder

Strukturen i naturen

- astronomi
- jordens dragningskraft
- friktion
- olika typer av rörelse och jämvikt

Ämnen i omgivningen

- atmosfären och luftens sammansättning
- jordskorpans sammansättning
- ämnens egenskaper
- separationsmetoder

Åk 6

Trygga arbetsmetoder

Energi och elektricitet

- produktion av elektricitet
- produktion av värme, ljus och rörelse
- energiresurser

Ämnen i omgivningen

- vattnets egenskaper
- vattenrening
- ämnens ursprung och återanvändning
- rusmedel och narkotika

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 6

Utforskning av naturen

Eleven

- kan arbeta tryggt, skydda sig själv och sin omgivning samt följa givna anvisningar
- kan göra observationer och mätningar samt kan koncentrera sig på de väsentliga egenskaperna hos objekten
- kan dra slutsatser av sina observationer och mätningar, presentera resultaten och förklara orsakssammanhang gällande naturens grundfenomen och kroppars egenskaper
- kan använda begrepp, storheter och enheter i beskrivningar, jämförelser och klassificeringar av egenskaper hos ämnen, kroppar och fenomen
- kan samla in information från olika källor och begrunda dess riktighet utgående från sina tidigare kunskaper, undersökningar och diskussioner.

Energi och elektricitet

Eleven

- känner till olika spänningskällor och kan göra försök där elektricitet används för att producera värme, ljus och rörelse
- vet att elektricitet och värme kan produceras med hjälp av olika naturresurser och kan klassificera dem i förnybara och icke-förnybara naturresurser

Strukturer i naturen

Eleven

- kan undersöka olika krafter som växelverknings åstadkommer samt känner till olika typer av rörelse
- kan undersöka hur en kraft förändrar en rörelse
- känner till fenomen som beror på jordens och månens rörelser samt känner solsystemets strukturer och kan göra iakttagelser om stjärnhimlen
- kan beskriva farliga situationer i vardagsmiljön

Ämnen i vår omgivning

Eleven

- känner till luftens sammansättning och kemiska symboler för gaser i atmosfären samt inser dess livsuppehållande funktion
- känner till jordskorpans sammansättning och kemiska symboler för grundämnen som finns i jordskorpan
- kan undersöka vattnets olika egenskaper och vet hur vatten renas
- känner till olika separationsmetoder
- känner till elementära fakta om kretsloppen hos ämnen och produkter i omgivningen
- kan undersöka ämnens egenskaper
- känner till viktiga fakta om tobak och narkotika samt deras skadlighet

Arbetsätt

Utgångspunkten i undervisningen är elevernas förutsättningar och utvecklingsnivå. Eleverna uppmanas att själva iaktta och undersöka sin omgivning och fenomen i denna. Naturvetenskapliga experiment och forskning ingår som centrala moment i

undervisningen. Vid experimenterande ställer eleverna upp hypoteser och drar slutsatser. Eleverna dokumenterar sitt arbete och gör sin egen bok.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas arbete utvärderas genom skriftliga prov.

Elevernas prestationer bedöms enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Religion

DEN EVANGELISK-LUTHERSKA RELIGIONEN

Religionsundervisningen är en orientering i historia och nutid som ger eleverna stoff att bygga sin identitet och världsåskådning på. Religionsundervisningens syfte är att, genom granskning av religiösa och etiska frågor, ge eleverna möjlighet att utveckla förhållandet till sig själva, sina vänner, sin familj och sin närmiljö. I undervisningen betonas insikter i den egna religionen samt beredskap att möta andra religioner och livsåskådningar.

Mål

Skolans religionsundervisning har som mål att stimulera och främja elevernas allmänbildning när det gäller det kristna kulturarvet. I undervisningen skall eleverna få reflektera över etiska och moraliska frågor och vad det innebär att ta ansvar som medmänniska. De skall bli förtrogna med Bibeln; Gamla testamentet samt Jesu liv och lära. Eleverna lär sig förstå sambandet mellan kyrkoåret och Jesu liv. De bekantar sig med den lutherska kyrkan och församlingsverksamheten samt med andra religioner.

Centralt innehåll

Undervisningen utgår från elevens egna erfarenheter och speciellt i de etiska diskussionerna beaktas elevernas tillväxt. Det centrala innehållet tas upp i kronologisk ordning.

Åk 1

Förtröstan och trygghet

- rädsla, glädje, sorg
- Gud som Fadern och Skaparen

Ett värdefullt och unikt liv

- mina rötter; värderingar och traditioner
- vänner och ovänner; förlåt

Bibelns berättelser och läror

- skapelsen
- Noa
- Josef
- Mose

Etisk tillväxt

- människans värde (ur skapelsens synvinkel)

Livet i den lutherska kyrkan

- psalmer och andliga sånger, bönen
- jul- och påskhändelser

Åk 2

Ett värdefullt och unikt liv

- bibliska berättelser kring ett tema (liknelser)

Bibelns berättelser och läror

- Jesu liv och hemland
- Jesus bland människor

Etisk tillväxt

- Den gyllene regeln

Livet i den lutherska kyrkan

- kyrkan, hemförsamlingen, gudstjänsten
- Bibeln och psalmboken
- jul- och påskhändelser

Åk 3

Bibelns berättelser och läror

- några viktiga ledare i GT; domarna, kungarna och profeterna
- Jesu liknelser

Etisk tillväxt

- den gyllene regeln och det dubbla kärleksbudet

Livet i den lutherska kyrkan

- kyrkoåret och dess högtider
- påskens händelser
- psalmer

Åk 4

Bibelns berättelser och läror

- Bibeln och evangelisterna
- en sammanfattning av Jesu liv
- landet Palestina
- apostlarnas tid
- Paulus och den första kristna missionen
- missionsbefallningen

Etisk tillväxt

- huvuddragen i de tio budorden

Livet i den lutherska kyrkan

- församlingslivet och de kristna förrättningarna
- psalmer

Åk 5

Livet i den lutherska kyrkan

- psalmer

Religiositeten i elevens omgivning

- olika kristna samfund

Kyrkan

- förföljelsernas tid

- kristendomen sprids
- kyrkans delning och den katolska kyrkan
- korstågen
- reformationen och Martin Luther

Profil för elevens goda kunskaper i slutet av årskurs 5

Eleven känner till det centrala i Bibeln och den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och kan använda det inlärd för att skaffa sig ytterligare kunskaper

Eleven

- känner till Bibelns centrala berättelser
- känner till grunddragen i den evangelisk-lutherska kyrkan och församlingen där hon/han bor
- vet att den evangelisk-lutherska kyrkan hör till kyrkornas stora familj och känner också till andra kristna kyrkor och samfund

Eleven gestaltar religionen som företeelse

Eleven

- förstår det religiösa språkbrukets karaktär
- identifierar religiösa symboler och begrepp
- ser religionens inverkan i sitt liv och sin närmiljö

Eleven kan utnyttja religiös kunskap

Eleven

- uppfattar preliminärt trons och kunskapens grundkaraktär
- kan skärskåda livsfrågor som står honom eller henne nära
- kan gestalta sin egen världsåskådning på ett sätt som motsvarar elevens åldersgrupp

Eleven kan handla etiskt ansvarsfullt

Eleven

- har förmåga till etisk reflektion
- identifierar faktorer som inverkar på moralbeslut och beaktar dem i sitt liv

Centralt innehåll

Åk 6

Världsreligionerna

- den ortodoxa kyrkan
- andra religioner; judendom och islam

Bibeln

- GT; viktiga personer
- Jesu person
- Jesu underverk
- Jesu undervisning

Kyrkan

- missionen
- kyrkan och konsten

Finländsk livsåskådningstradition

- psalmer och sånger

Arbetsätt

I religionsundervisningen ges utrymme både för berättande undervisning och för diskussioner där elevernas erfarenheter och åsikter är centrala. Eleverna arbetar projektinriktat både självständigt och i grupp.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas arbete utvärderas genom skriftliga uppgifter och/eller prov.

Verbal bedömning tillämpas i årskurserna 1-3. I årskurs 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

DEN ORTODOXA RELIGIONEN

Det centrala i ortodox religionsundervisning är att stärka och upprätthålla elevens ortodoxa identitet. Undervisningen skall hjälpa eleven att förstå vilken betydelse religionen har för henne själv samt hur religionen påverkar samhället och kulturen. Undervisningens mål är dessutom att förmedla religiös och livsåskådningsmässig allmänbildning.

Den ortodoxa religionsundervisningens grunduppgift är att via kunskaper, färdigheter och upplevelser av det heliga förmedla eleven stoff för att bygga upp en egen livsåskådning för att växa upp till en ansvarskännande individ. Eleven skall lära sig att respektera och vårda naturen, sina medmänniskor och sig själv. Hon skall uppmuntras att som Guds arbetskamrat aktivt delta i skapandet av det goda.

Åk 1

Mål

Eleven

- lär sig grundbegrepp om den ortodoxa kristendomen och dogmatiken
- lär sig känna vissa delar av det ortodoxa kyrkoåret
- bekantar sig i den egna församlingens verksamhet
- bekantar sig med Jesu hemland och de viktigaste skeden i Jesu liv främst via kyrkoårets fester
- deltar i ortodox liturgi
- bekantar sig inledningsvis med lutherdomen
- lär sig att ta hänsyn till sin nästa i sin egen undervisningsgrupp och även utanför den.

Innehåll

Kyrkoåret och helgon

- kyrkoårets viktigaste fester
- Elevens himmelska förebedjare och namnsdag
- fastan
- några helgon, såsom den helige Nikolaos samt våra fäder bland helgonen Sergej och Herman av Valamo

Som medlem i kyrkan

- korstecknet och ikonerna
- bönen
- församlingens barnverksamhet
- den lutherska kyrkan

Bibeln som helig bok

- centrala skeden i Jesu liv
- Jesu hemland

Det liturgiska livet

- kyrkogång

- några kyrkohymner
- kyrkan som byggnad
- ikonerna som bild och heligt föremål

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- Fader, Son och Helig Ande
- skillnaden mellan gott och ont
- vänskap och tolerans

Utvärdering

Eleven

- känner till de viktigaste kyrkliga festerna
- vet vilka Treenighetens personer är
- känner till Jesu liv i stora drag
- känner till symboliken i korstecknet
- kan identifiera de viktigaste personerna i ikoner.

Åk 2

Mål

Eleven

- fördjupar sig i de centrala begreppen inom ortodox kristendom och dogmatik
- lär sig känna kyrkoåret
- bekantar sig med församlingens verksamhet
- bekantar sig med Jesu liv och undervisning
- deltar i ortodox liturgi
- bekantar sig inledningsvis med andra religioner
- lär sig att ta ansvar för sitt handlande.

Innehåll

Kyrkoåret och helgon

- de viktigaste festerna inom kyrkoåret
- elevens eget skyddshelgon
- fastan
- några av kyrkans helgon, såsom Georgios Segraren, de heliga Katarina, Sofia och Lucia

Som medlem i kyrkan

- välsignandet av hemmet
- liturgin
- församlingens barnverksamhet
- kyrkor och religioner i närmiljön

Bibeln som helig bok

- centrala skeden i Jesu liv
- Jesu undervisning

Det liturgiska livet

- dop och nattvard
- namngivning
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats
- ikonernas symbolik

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- kärleken till nästan
- synden och bikten

Utvärdering

Eleven

- känner till de viktigaste kyrkliga festerna
- vet vad fastan innebär
- vet betydelsen av dop, bikt och nattvard
- vet något om Jesu etiska undervisning
- vet skillnaden på gott och ont
- känner till några drag som är gemensamma i ortodoxi och i lutherdom och några som skiljer dem åt
- har tillägnat sig basfärdigheter i att läsa en ikon.

Åk 3

Mål

Eleven

- fördjupar sig i de centrala begreppen inom ortodox kristendom och dogmatik
- lär sig känna kyrkoåret
- uppskattar Guds skapelseverk
- förstår, med hjälp av berättelser, Guds vägledning och försyn i sitt eget liv
- deltar i ortodox liturgi
- bekantar sig med Gamla testamentets berättelser och deras budskap
- lär sig att reflektera över etiska frågor i sitt eget liv.

Innehåll

Kyrkoåret och helgon

- de viktigaste festerna och fastorna i kyrkoåret
- de heliga i Gamla testamentet

Som medlem i kyrkan

- liturgin
- kyrkor och religioner i närmiljön
- drag som är gemensamma för judendomen, kristendomen och islam samt drag som skiljer dem åt

Bibeln som helig bok

- världens skapelse, syndafallet, Kain och Abel
- Noa, Abraham, Isak, Jakob, Josef, Mose
- ökenvandring, ankomsten till det förlovade landet
- de tio budorden, det dubbla kärleksbudet

Det liturgiska livet

- sakramenten, speciellt dopet, myrrasmörjelsen, boten och nattvarden
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats

Dogmatik och etisk fostran

- människan som Guds avbild och like
- den heliga Treenighetens personer och deras särdrag
- etiken i de tio budorden

Utvärdering

Eleven

- känner till Gamla testamentets berättelser i stora drag
- kan de tio budorden
- vet betydelsen av myrrasmörjelsen
- känner till några kyrkohymner
- kan skilja på de yttre dragen i judendom, kristendom och islam.

Åk 4

Mål

Eleven

- sätter sig in i evangeliernas berättelser och deras budskap
- bekantar sig med evangeliernas tillkomst och deras författare
- lär sig att reflektera över etiska frågor som uppkommer i Nya testamentets berättelser
- bekantar sig med andra kristna kyrkor.

Innehåll

Kyrkoåret och helgon

- de heliga apostlarna
- de heliga evangelisterna

Som medlem i kyrkan

- liturgin
- katolska och lutherska kyrkan

Bibeln som helig bok

- Jesu liv på jorden, Jesu undervisning och underverk
- passionshistoria, uppståndelsen och det nya livet

Det liturgiska livet

- sakramenten, speciellt sjuksmörjelse, äktenskap och prästerskap
- kyrkogång
- de vanligaste kyrkohymnerna
- kyrkan som helig plats

Dogmatik och etisk fostran

- frälsningen och det eviga livet

Utvärdering

Eleven:

- känner till evangeliernas budskap
- vet vilka som har skrivit evangelierna och hur de har kommit till
- känner till händelserna under stora veckan
- känner till andra kristna kyrkor
- känner till betydelsen av sjuksmörjelse, äktenskap och prästerskap
- känner till kyrkans inredning.

Åk 5

Mål

Eleven

- sätter sig in i liturgin och den ortodoxa kristenheten
- känner till den ortodoxa lärans centrala begrepp
- bekantar sig med andra religioner.

Innehåll

Kyrkoåret och helgon

–kyrkoårets struktur

Som medlem i kyrkan

- klosterverksamheten
- kyrkans stora lärofäder och martyrer
- olika organisationer inom Finlands ortodoxa kyrka
- den ortodoxa traditionen i världen
- judendom och islam

Bibeln som helig bok

- Nya testamentets tidshistoria

Det liturgiska livet

- liturgin och det liturgiska livet i församlingen

Dogmatik och etisk fostran

- den heliga Treenighetens personer och deras särdrag
- den ortodoxa människosynen

Utvärdering

Enligt de av undervisningsstyrelsen fastslagna principerna.

Åk 6

Mål

Eleven

- känner till konunga- och profeternas tid i Nya testamentet
- bekantar sig med apostlatidens kyrka
- känner till sakramenten.

Innehåll

Bibeln

- profeterna
- konungarnas tid
- psalmerna

Kyrkohistoria

- de viktigaste händelserna i kristendomens uppkomst och utveckling

Liturgi och dogmatik

- gudstjänsterna: liturgi, vigilia, fasteliturgi och andra kyrkliga förrättningar
- kyrkan som byggnad
- sakramenten

Etik

- etiken i bergspredikan

Utvärdering

Eleven

- känner till de viktigaste profeterna och kungarna under Gamla testamentets tid
- vet de viktigaste händelserna i apostlatidens kyrka
- känner till kyrkans sakrament
- känner till kyrkans viktigaste gudstjänster
- känner i huvuddrag till Jesu etiska undervisning i bergspredikan.

Arbetssätt

- samtal, att delta i gudstjänster, studiebesök
- pyssel, teckning, sång, skiftliga uppgifter
- berättandet

Utvärdering/bedömning

Grundskolans religionsundervisning har målsättningar där det inte är ändamålsenligt och inte mänskligt att mäta resultat. Att mäta den kognitiva nivån är möjligt, men den största delen av färdighets- och attitydmålsättningarna berör sådana delar av personligheten som skolan inte har någon lämplig skala för. Elevens kognitiva nivå utvärderas främst med hjälp av muntliga förhör i samtalsform. I de högre årskurserna kan skriftliga prov förekomma. Vid betygsättningen skall man ta hänsyn till elevernas aktivitet på lektionerna och engagemang inom t.ex. församlingens barnverksamhet.

Verbal bedömning tillämpas i årskurserna 1-3. I årskurs 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan.

Livsåskådningskunskap

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppgift att ge eleven stoff för att växa upp till en självständig, tolerant, ansvarsfull och omdömesgill medlem i samhället.

Undervisningen skall stöda elevens utveckling och ge honom eller henne redskap för att bygga sin livsåskådning och världsbild.

Målet är att främja elevens strävan

- att söka och bygga upp sin identitet och livsåskådning
- att utveckla sin omdömesförmåga och förmåga att handla etiskt överlagt
- att bekanta sig med principerna för de mänskliga rättigheterna, för tolerans, för rättvisa och hållbar utveckling och att lära sig ta ansvar för sig själv, som medmänniska, för samhället och naturen
- att bekanta sig med olika betraktelsesätt och kulturer i sin omgivning
- att utvidga sin religiösa och kulturella allmänbildning och lära sig känna olika värden och trossystem

Centralt innehåll

Av det centrala innehållet skapas studiehelheter. Undervisningen utgår från elevens egna erfarenheter och utvidgar sedan stegvis perspektivet från familjen, skolan och närsamhället mot ett allt vidare perspektiv.

Åk 1

Självkännet och kulturidentitet

- vem är jag och vad kan jag
- livsskeden och önskingar
- rädsla, glädje och sorg

Människorelationer och moralisk tillväxt

- rätt och fel, att skilja mellan rätt och fel
- vänskap

Samhälle och mänskliga rättigheter

- regler, löften, ärlighet

Människan och världen

- miljö och natur, skönhet i naturen

Åk 2

Självkännet och kulturidentitet

- den finländska kulturen; seder och traditioner i hemmet och i skolan

Människorelationer och moralisk tillväxt

- godhet
- rättvisa

Samhälle och mänskliga rättigheter

- den gyllene regeln
- förtroende

Människan och världen

- berättelser om världens uppkomst, jorden och världsalltet
- rättvisa, att skilja mellan rätt och fel

Åk 3

Självkänedom och kulturidentitet

- vem är jag och vad kan jag
- livsskeden och önskningar
- olika levnadssätt, tolerans

Människorelationer och moralisk tillväxt

- rätt och fel, att skilja mellan rätt och fel
- ett gott liv, värde och norm

Samhälle och mänskliga rättigheter

- ärlighet
- ett barns rättigheter, rättighet och skyldighet

Människan och världen

- berättelser om världens uppkomst
- miljö och natur, hållbar utveckling

Åk 4

Självkänedom och kulturidentitet

- vem är jag och vad kan jag
- livsskeden och önskningar
- kulturminoriteter i Finland
- livsåskådning, tro

Människorelationer och moralisk tillväxt

- rätt och fel, att skilja mellan rätt och fel
- ett gott liv, ansvar och frihet
- tolerans och diskriminering
- vänskapens betydelse

Samhälle och mänskliga rättigheter

- mänskliga rättigheter
- överenskommelse och pålitlighet

Människan och världen

- livets uppkomst och utveckling
- jorden och världsalltet

Åk 5

Självkänedom och kulturidentitet

- vem är jag och vad kan jag
- livsskeden och önskningar
- olika levnadssätt, tolerans och kulturell mångfald
- olika livs- och världsåskådningar
- världens kulturarv

Människorelationer och moralisk tillväxt

- att möta en annan människa och sätta sig in i hennes situation
- rättvisa, rikedom och fattigdom i världen

- tankefrihet, religions- och världsåskådningsfrihet
- Samhälle och mänskliga rättigheter
- jämlikhet och fred
  - demokrati
  - framtidens värld
  - etikens grunder, avsikten med en handling och dess konsekvenser
  - etiska problem i det egna livet, problemlösningar
- Människan och världen
- naturens framtid och hållbar utveckling
  - världsarvet och miljön

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 5

Människorelationer och moralisk tillväxt

Eleven

- kan bedöma olika situationers moraliska krav och en handling moraliska berättigande
- vet att ett handlande som står emot ens principer är fel
- kan granska moraliska problem tillsammans med andra och accepterar att man kan handla enligt olika principer
- förstår att det finns fredliga lösningar på konflikter.

Självkännedom och kulturidentitet

Eleven

- identifierar livsåskådningsfrågor
- kan använda centrala begrepp i läroämnet (livsåskådning, kultur, minoritet)
- vågar föra fram egna synpunkter och förstår att de bör kunna motiveras
- har förmåga att gestalta livsåskådningsfrihetens betydelse i sitt liv
- kan gestalta den finländska kulturen som en del av världens kulturella mångfald.

Samhälle och mänskliga rättigheter

Eleven

- känner till principerna för mänskliga rättigheter, tolerans och rättvisa
- förstår betydelsen av gemensamma regler
- förstår det individuella ansvaret och att individerna hör till olika gemenskaper.

Människan och världen

Eleven

- känner till olika förklaringar om världen och människans plats i den
- förstår vilken betydelse naturen och miljön har för människan
- kan handla med respekt för naturen och har tagit till sig principerna för en hållbar utveckling.

Åk 6

Elevens förståelse för den egna livsåskådningen och världsbilden fördjupas. Eleven lär sig grundläggande kunskaper om olika slags livsåskådningar och religioner och får stöd i att utvecklas till en ansvarskännande och aktiv samhällsmedlem.

Centralt innehåll

Studiehelheterna innehåller fördjupat material av ämnesområden som behandlats i åk 1-5.

Medborgarskap och ett gott samhälle

- hållbar utveckling

Livsåskådningarnas värld

- den egna livsåskådningen
- världsbild

Kultur

- kultur och gemenskap, den finländska kulturen, tolerans
- uppfattningar om förhållandet mellan människan och naturen

Etik och ett gott liv

- miljöetik

Framtiden

- min framtid, att handla för framtidens bästa

Arbetssätt

Eftersom grupperna består av elever från olika klasser krävs differentiering. Stort utrymme ges för elevernas egna åsikter och erfarenheter. Projektinriktade arbetsätt med både självständigt arbete och grupparbete används. Eleven bygger upp sin egen bok i livsåskådningskunskap.

Olika konstformer, såsom bildkonst, skönlitteratur och musik, utnyttjas i undervisningen för att belysa olika problemställningar.

Utvärdering/bedömning

Verbal bedömning tillämpas i årskurserna 1-3. I årskurs 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Historia

Syftet med undervisningen i historia är att handleda eleven i att växa upp till en ansvarsfull individ som kritiskt kan behandla händelser i nuet och i det förgångna. Eleven handleds att förstå att den egna kulturen och andra kulturer är resultat av en historisk utvecklingsprocess. I undervisningen behandlas både allmän historia och Finlands historia. Syftet med undervisningen är att ge eleven stoff för att bygga upp sin identitet, för att sätta sig in i begreppet tid och för att förstå människans verksamhet och värdet i intellektuellt och kroppsligt arbete.

Mål

Målsättningen är att eleverna lär sig förstå att historisk kunskap är historikernas tolkningar som kan förändras på grund av nya källor eller nya sätt att studera. Eleven skall känna till olika sätt att indela historien i tidsperioder och rätt kunna använda begreppen förhistoria, historia, gamla tiden, medeltiden och nya tiden. Eleven skall känna till Helsingfors historia och beskriva förändringar som väsentligt har ansetts påverka människornas liv. Eleven bör kunna dra paralleller mellan olika händelser i historien.

Centralt innehåll

Åk 5

- Historiska tiden
- Tidsindelning
- Helsingfors historia
- Det fornfinska samhället
- Det medeltida Finland
- Nya tiden fram till slutet av 1700-talet

Åk 6

- Det forntida Egypten
- Antikens Grekland
- Romariket
- Det medeltida Europa
- Nya tiden i Europa till slutet av 1700-talet
- Upptäcktsresande
- Franska revolutionen
- En valfri utomeuropeisk högkultur som forskningsarbete

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 6

Att skaffa sig kunskap om det förgångna

Eleven

- kan skilja fakta från åsikter
- kan skilja källan och tolkningen av den från varandra

Att förstå historiska fenomen

Eleven

- vet att det förflutna kan indelas i olika tidsperioder och kan nämna karakteristiska drag för samhällen och tidsperioder
- känner igen händelsernas kontinuitet från en tidsperiod till en annan och förstår att förändring inte är detsamma som framsteg och att förändringar inte heller betyder detsamma ur olika människors och gruppers synvinkel
- kan leva sig in i en människas situation förr i tiden, kan förklara varför människor under olika tidsperioder tänkte och handlade på olika sätt.

Att utnyttja historiska kunskaper

Eleven

- kan skildra det tema som behandlas genom att förklara händelsen eller fenomenet ur vissa individers synvinkel
- känner till att en del saker kan tolkas på olika sätt och kan förklara varför.

Utvärdering

Utvärderingen sker kontinuerligt genom lärarens observationer av och diskussioner med eleverna. Elevernas arbete utvärderas genom skriftliga uppgifter och prov.

Elevernas prestationer bedöms enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna, elevens intresse för ämnet samt för hur väl läxor och inlämningsuppgifter gjorts.

Musik

Mottot i musikundervisningen är "alla kan" – huvudsaken är inte att det låter perfekt utan att man gör sitt bästa.

Mål

- att skapa och öka förutsättningarna för ett aktivt musikintresse
- att ge eleverna en grundläggande musikrepertoar
- att stöda och uppmuntra eleverna till musikaktiviteter och musicerande av olika slag
- att erbjuda eleverna musikupplevelser genom lyssnande
- att lära eleverna hur dagens musik är relaterad till musikhistorien och ge eleven ett eget personligt förhållande till dagens musik
- att lära eleverna röstvård och grunderna i musikteori
- att med musikens hjälp stöda elevens kreativa personlighetsutveckling och därmed också självförtroendet

Centralt innehåll

- behärska grundtekniken på något rytminstrument så att han eller hon kan delta i samspel
- betoningen på undervisningen ligger i aktivt musicerande – sång och spel
- sånger och psalmer av olika typer i olika sammanhang
- olika teman och traditioner – sånguppträdanden på jul- och vårfest

Åk 1

- sånger och sånglekar huvudsakligen på svenska, psalmer
- rytmövningar och ramsor
- koordinations- och tempoövningar – rytm och rörelse
- rytminstrument
- musiklyssning; måla och rita till musik
- musiksagor – berättelser om kända tonsättare

Åk 2

- sånger och sånglekar huvudsakligen på svenska, psalmer
- kanonsång
- rytmövningar
- koordinations- och tempoövningar – rytm och rörelse
- rytminstrument, metallofoner och klockspel
- musiklyssning; måla och rita till musik
- musiksagor – berättelser om kända tonsättare

Åk 3

- sång- och sånglekar, kanonsånger, psalmer
- folkvisor från Finland, sånger från de nordiska länderna
- sånger i anslutning till teman inom olika ämnen

- spela rytmer efter noter på rytminstrument
- skapa enkla melodier till ramsor
- känna till stråkinstrument och slagverk
- teckna till uttrycksfull musik
- musiklyssnande; Jean Sibelius samt någon utomnordisk kompositör, folkmusik
- musikteori; c-durskalan i notskrift, dynamik (piano, pianissimo, forte, fortissimo), notvärden och pauser

Åk 4

- kanonsånger, psalmer
- folkvisor från Finland, sånger från de nordiska länderna
- sånger i anslutning till teman inom olika ämnen
- spela rytmer efter noter på rytminstrument
- skapa enkla melodier till ramsor
- känna till stråkinstrument och slagverk
- teckna till uttrycksfull musik
- känna till olika rösttyper (sopran, alt, tenor, bas)
- musiklyssnande; en nordisk kompositör samt någon utomnordisk kompositör, folkmusik
- musikteori; höra skillnad på dur och moll, enkla tempobeteckningar, punkterad not och upptakt

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 4

Eleven

- kan använda rösten så att han eller hon kan delta i unison sång
- uppfattar musikens grundrytm så att han eller hon kan öva sig i att spela och delta i samspel
- behärskar en sångrepertoar, delvis utantill
- kan ensam och i grupp och med hjälp av ljud, rörelse, rytm eller melodi hitta på musikaliska lösningar i olika övningar, t.ex. eko, fråga/svar, solo/tutti
- känner igen den musik han eller hon hört och kan uttrycka sin lyssnarupplevelse verbalt, med bilder eller med rörelser
- kan fungera i en musicerande grupp och ta hänsyn till de andra medlemmarna i gruppen.

Centralt innehåll

Åk 5

- mångsidig sångrepertoar både med tanke på melodi, rytm och text
- enkel stämsång
- sånger från Europa, Asien, Afrika, Amerika, Oceanien
- röstvård och uppsjungsövningar
- spela olika takter på trummor
- spela ostinatstämmor till sångerna
- ljudpartitur
- teckna och måla till musik
- känna till instrumenten i en poporkester och symfoniorkester

- musiklyssnande; scenmusik (opera, operett, musikal, balett), populärmusik
- musikteori; dur och mollskalans uppbyggnad, oktaverna, dynamik (crescendo, diminuendo)

Åk 6

- mångsidig sångrepertoar både med tanke på melodi, rytm och text
- enkel stämsång
- sånger från Europa, Asien, Afrika, Amerika, Oceanien
- röstvård och uppsjungsövningar
- spela olika takter på trummor
- gitarr- och basspel, ackord
- spela ostinatstämmor till sångerna
- ljudpartitur
- teckna och måla till musik
- känna till instrumenten i en poporkester och symfoniorkester
- musiklyssnande; några kända klassiska kompositörer
- musikteori; rytmiskt, c-dur, d-dur, a-moll och h-moll i notskrift, tempobeteckningar, melodi (legato, staccato)

Arbetsätt

- sång – inläring av central repertoar
- spel – i första hand rytminstrument
- musiklyssning – olika stilar
- teoretiska övningar som kopplas till det praktiska – strävan till att ge nycklar till musikens värld
- skapande övningar – konkreta musikupplevelser genom eget musicerande och improviserande
- i musikundervisningen integreras olika ämnen där det är möjligt – läsning och ordkunskap, bildkonst, gymnastik och i arbetet med temahelheter

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker genom lyssnande, diskussion och observation.

Verbal bedömning tillämpas i åk 1-3. I åk 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna och elevens intresse för ämnet.

Bildkonst

Förmågan att skapa bilder är ett viktigt stöd för allt kreativt tänkande och ett redskap för att lösa problem. Med hjälp av bildkonstens medel lär sig eleverna berätta om sina iakttagelser, tankar och känslor. Deras etiska och estetiska medvetande utvecklas. Elevernas egna idéer uppmuntras och på detta sätt utvecklas initiativrikedomen samtidigt som självkänslan stärks.

Det centrala i undervisningen i bildkonst är att eleverna skall förstå kulturens visuella uttrycksformer i samhället, dvs. konst, media och miljö.

Undervisningen i bildkonst stöder elevens helhetsutveckling.

Bildkonstens undervisningsområden är bilduttryck och visuellt tänkande, konstkännedom och kulturell kompetens, visuell kommunikation och medieteknologi samt miljöestetik, arkitektur och formgivning.

Mål

Målet för bildkonstundervisningen är att främja ett kreativt uttryckssätt och uppmuntra eleverna att utveckla sin iakttagelseförmåga, teknik och materialbehärskning. Eleverna lär känna den visuella traditionen såväl i den egna kulturen som i främmande kulturer. Utgångspunkten är omgivningens bildvärld samt elevernas sinnesintryck, föreställningar och fantasi. Elevernas rumsuppfattning utvecklas genom konstruktions- och gestaltningsuppgifter. Eleverna skall få uppleva skapandets glädje och kunna analysera sin egen och andras bildkonstnärliga verksamhet.

Åk 1-4

I de lägre årskurserna betonas inläring genom lek och experiment. Eleverna skall utveckla baskunskaper i bildkonst.

Centralt innehåll

Åk 1

Integrerade temaområden

Jag själv och min omgivning

- Egen verklighet: självporträtt, familjeporträtt
- Litteratur och fantasi: barn och familjer i sagans värld
- Omgivningens bildvärld: barn och familjer i medier och konst, fotografier

Årets tider

- Egen verklighet: skogen under olika årstider (träd, svampar och växter), högtider
- Litteratur och fantasi: sagoskogen, sagoväsen
- Omgivningens bildvärld: skogen i konsten

Övriga teman

Årets konstnär

- Elsa Beskow

Aktuella händelser

Teknik och material

- krita
- målning med flytande täckfärg, färgernas namn
- lera

Åk 2

Integrerat temaområde

Natur och djur

- Egen verklighet: vår jord och solen, skogens djur, husdjur och urtidsdjur
- Litteratur och fantasi: rymdäventyr, sago- och fabeldjur
- Omgivningens bildvärld: djur i medier och konst

Övriga teman

Årets konstnärer

- Tove Jansson och bröderna von Wright

Aktuella händelser

Nya tekniker och material

- tryckmetoder
- collage
- färgblandning
- miljökonst (bygga, konstruera)

Förslag till museibesök

Åk 1: Ateneum / Barn och familjer i konsten (Hugo Simberg, Albert Edelfelt, Akseli Gallen-Kallela)

Åk 2: Zoologiska museet

Åk 3

Integrerat temaområde

Här bor jag

- egen verklighet: närmiljön, Helsingfors, Finland, hus och hem, broar och vägar (arkitektur)
- litteratur och fantasi: Helsingfors i sagan och verkligheten

- omgivningens bildvärld: Helsingfors i konsten, fotografier
- arkitektbesök

Övriga teman

Bildberättande

- serieskapande
- nutidskonst/popkonst

Årets konstnärer

- Alvar Aalto, övriga helsingforsiska byggnadsarkitekter

Aktuella händelser

Nya tekniker och begrepp

- blyerts
- skisser
- filtpennor
- precisionsmålning (färga innanför konturer)
- varma och kalla färger

Åk 4

Integrerat temaområde

De fyra elementen

- egen verklighet: vatten – hav och båtar (design och material), eld, jord, luft
- litteratur och fantasi: myter om havet, vikingar, Norden
- omgivningens bildvärld: havet i konsten
- designerbesök

Övriga teman

Det främmande i närmiljön

- främmande inslag i klassen/skolan/landet (ex. samer, romer)

Årets konstnärer

- två designers, ex. Kaj Franck

Aktuella händelser

Nya tekniker och begrepp

- djup i bild, landskapsmålning (färgperspektiv)
- rytm och rörelse i bild
- grund- och mellanfärger, rena och brutna färger
- keramik (konstruktion)

Förslag till museibesök

Åk 3: Villa Karamsin, Sprutmästargården

Åk 4: Ateneum - Kalevala (havet)

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 4

Eleven

- kan ge sina tankar, känslor och föreställningar visuell form och omvandla sina iakttagelser till bilder
- känner till kompositionens grunder i bildframställning och rumsåtergivning och förstår materialets egenskaper
- kan använda de viktigaste redskapen och teknikerna i sin bildframställning och använda skisser som hjälpmedel i sitt arbete
- kan vårda arbetsredskap och material
- kan dokumentera sin arbetsprocess och använda den vid självvärdering
- kan diskutera egna och andras bilder, motivera sin konsts smak och använda grundläggande konstbegrepp
- vet vad konstnärer gör, känner till en del finländska konstnärers arbeten och de visuella uttrycken för främmande kulturer i sin egen erfarenhetskrets
- vet hur man för sig i ett museum och på en konstutställning och i olika konstsammanhang
- kan under handledning använda till exempel konstverk, bilder i omgivningen, natur och byggd miljö, böcker, tidningar, museer, gallerier och Internet som informationskällor
- kan identifiera och sätta värde på estetiska och etiska värden i närmiljön och i skolan
- vet vad arkitekter och formgivare gör och känner till en del arbeten av arkitekter och formgivare
- kan bedöma hur han eller hon utnyttjar media, kan göra val och motivera sin ståndpunkt
- kan observera och bedöma skillnaderna mellan den verkliga och den fiktiva världen
- kan använda några redskap för visuell kommunikation
- kan arbeta ensam och i samverkan med andra.

Åk 5-6

I undervisningen i bildkonst i årskurserna 5-6 utvecklas elevernas förståelse för bildkonstens olika processer. Bildens betydelse som ett medel för uttryck och kommunikation betonas.

Åk 5

Integrerat temaområde

Jag själv och andra

- egen verklighet: människan, visuell identitet – klädsel (fritids-, fest-, yrkesklädsel)
- litteratur och fantasi: klädseln i sagans värld, sagoväsen

- omgivningens bildvärld: porträtt i konsten, människan och klädedräkter i konst och medier
- besök i ateljé

Övriga teman

Tidningsskapande

Årets konstnärer

- finska porträttmakare

Aktuella händelser

Nya tekniker och begrepp

- bildanalys
- reklamanalys (layout, text)
- data
- kontrastfärger, spänning i bild
- foto, film

Åk 6

Integrerat temaområde

Vår och andras kultur

- egen verklighet: Finland, Europa, övriga världen, upptäcktsfärder, möblernas historia
- litteratur och fantasi: andra kulturer i litteraturen (ex. indianböcker)
- omgivningens bildvärld: stildrag i konsten (antiken, renässansen), konst från andra kulturer (europeisk, asiatisk, indiankultur)
- besök av utländsk konstnär

Övriga teman

Årets konstnärer

- utländska konstnärer

Aktuella händelser

Nya tekniker och material

- djup i bild (ej teoretiskt perspektiv)
- observation av linjeperspektiv
- videofilm, digitalkamera
- internet
- tredimensionella konstellationer

Förslag till museibesök

Åk 5: Kiasma, Nationalmuséet, Ateneum
Åk 6. Kulturernas museum

Arbetsätt

Arbetet sker utgående från en helhetsbetonad undervisning där bildkonst integreras med modersmål och litteratur, miljö och historia. Temaområdena kopplas till elevernas egna upplevelser och erfarenheter. Eleverna bekantar sig med olika konstverk samtidigt som de lär sig berätta om och uttrycka sig kring konst. Elevens förståelse för den egna kulturen och för främmande kulturer utvecklas. Musei- och utställningsbesök samt konstnårsbesök ingår i bildkonstundervisningen. Den bildkonstnärliga processen, som består av planering, skissering, färdigställande och bedömning, betonas i undervisningen.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker genom observation och diskussion.

Verbal bedömning tillämpas i åk 1-3. I åk 4-6 bedöms eleverna enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna och elevens intresse för ämnet.

Slöjd

Slöjd är ett allmänbildande ämne som utvecklar handens färdighet. Slöjdundervisningen genomförs på ett sätt som sporrar och uppmuntrar den naturliga nyfikenheten och uppfinningsrikedomen. Eleven uppmuntras att glädja sig över sina slöjdfärdigheter. Hans eller hennes psykiska välbefinnande, kreativitet och samarbetsförmåga stärks och förmågan att uppskatta sitt eget och andras arbete utvecklas. Eleven lär sig sätta värde på den kulturtradition slöjdhandverket har.

Undervisningen innehåller teknisk slöjd och textilslöjd och förverkligas med samma innehåll för alla elever i åk 1-4. Eleverna i åk 5-6 väljer enligt intresse att fördjupa sig antingen i teknisk slöjd eller i textilslöjd och får därutöver under en månad per läsår undervisning i det andra ämnet.

Mål

Målsättningen är att eleverna lär sig känna och använda olika material, redskap och arbetssätt. Elevernas tredimensionella tänkande utvecklas och förmågan att arbeta planmässigt, tryggt, långsiktigt och självständigt stärks. Eleverna får känsla för färg, form och material. Eleverna lär sig tillverka, ta ansvar för och reparera produkter och förstår att de har en livscykel.

Centralt innehåll

Åk 1

- småslöjd
- arbete i våffeltyg
- tråckelstygn

Traditionell slöjd till jul och påsk

Åk 2

- småslöjd
- handsömnad
  - o efterstygn
  - o langettstygn
  - o fästa tråd
  - o applikationer (sys för hand)
- skapa och använda mönster
- virkning
  - o luftmaskor med fingrarna och med virknål
  - o fastmaskor

Traditionell slöjd till jul och påsk

Åk 3

- tillverka mönster
- använda symaskin

- använda strykjärn
- virkning med nål
- jul- och vårpydnader
- utveckla trygga arbetsvanor
- verktygslära
- mätning och ritning
- sågning, spikning, limning
- hyvling, borring
- fogning, ytbehandling

Åk 4

- rätstickning
- läderarbeten
- materialkunskap, textilvård
- fördjupande av verktygsläran
- egna ritningar
- enkla insänkningar
- urgröpning

Profil för goda kunskaper i slutet av åk 4

Eleven

- kan under handledning förverkliga kreativa idéer och prova på tekniska lösningar och planera en produkt som går att tillverka
- kan under handledning arbeta ändamålsenligt och genomföra sin plan med beaktande av arbets säkerheten
- behärskar de grundläggande teknikerna i slöjd, känner till centrala begrepp och basmaterial
- arbetar långsiktigt både i grupp och på egen hand, vill utvecklas som slöjdare och känner sitt ansvar för gemensamma arbetsredskap och för ordning och trivsamt i arbetsrummen
- förstår funktionsprinciperna för teknologin i livsmiljön
- kan utvärdera och uppskatta sitt eget och andras arbete, lärande och arbetsresultat
- förhåller sig positivt till sitt eget och andra folkgruppers kulturarv.

Åk 5

- virkning
- sömnad
- broderi; korsstygn
- slätstickning (rät-avig)
- tygtryck
- vävning

Månadsarbete: bokstöd

eller

- arbetsordningar, arbetsbeskrivningar
- mera avancerade träarbeten
- enkla metallarbeten
- maskin- och verktygslära
- materialkunskap

Månadsarbete: tygtryck + sömnad

Åk 6

- stickning enligt beskrivning
- maskinbroderi
- klädsömnad
- form, komposition, färg
- materiallära
- klädvård

Månadsarbete: kryddställning

eller

- tillverka enligt ritning
- metallarbeten
- svarvning
- enkel elektronik
- svåra insänkningar

Månadsarbete: pannlapp med maskinbroderi

Arbetssätt

I slöjdundervisningen arbetar eleverna långsiktigt och problemlösningsorienterat både individuellt och i grupp. Var och en arbetar utgående från sina egna förutsättningar.

Utvärdering/bedömning

Utvärderingen sker genom diskussioner och observation av elevernas aktivitet och arbete.

Verbal bedömning tillämpas i åk 1-3. I åk 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna och elevens intresse för ämnet.

Gymnastik

Gymnastikundervisningen ger eleverna sådana färdigheter och attityder som bildar grund för en livsstil präglad av fysisk aktivitet. Gymnastiken förstärker såväl det fysiska som psykiska välbefinnandet. I gymnastikundervisningen utvecklas samarbetsförmågan och eleverna får uttrycka sig genom rörelse. Gymnastiken är ett praktiskt läroämne där eleven via lek och inläring skapar sig ett intresse. I samband med undervisningen skall gemenskap, ansvar, rent spel och trygghet betonas. I undervisningen skall årstiderna, de lokala förhållandena och närmiljön beaktas.

Mål

”Så många som möjligt skall röra sig så mycket som möjligt.”

Eleverna(s)

- får en positiv attityd till gymnastik och idrott, samt inser betydelsen av sportsmannaanda.
- skall förstå sambandet mellan motion och hälsa samt inse betydelsen av ändamålsenlig klädsel och hygien.
- har gymnastik(bytes)kläder med sig och duschar efter lektionen.
- motoriska färdigheter och fysiska kondition utvecklas.
- skall lära sig simma.
- skall lära sig att handla tryggt i olika idrottssituationer.
- skall lära sig att handla enligt överenskomna regler såväl individuellt som i grupp.

Centralt innehåll

Friidrott
Bollspel
Redskapsgymnastik
Orientering
Simning
Konditionsgymnastik
Racketsporter
Vinteridrotter
Dans
Cykling och trafik kunskap

Åk 1

Friidrott
- löpning
- längdhopp
- bollkast
- stafetter

Bollspel
- brännboll

Åk 2

Friidrott
- löpning
- längdhopp
- bollkast
- stafetter

Bollspel
- brännboll

- fyra mål
- fotboll (förenklat)
- bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik

- matta
- bänk
- rep
- bock
- handredskap
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering

- klassrumsorientering
- gårdsplansorientering

Simning

- Utbildningsverket sköter

Konditionsgymnastik

- konditionsbana

Vintersporter

- skidning
- grunderna i klassisk stil

skridskoåkning

- lekar

Rytm och rörelse

- musik- och ringlekar

Cykling och trafikkunskap

- trafikregler och –märken
- teknikbana
- cykling i grupp

Åk 3

Friidrott

- löpning
- längdhopp
- bollkast
- stafetter

- fyra mål
- fotboll
- innebandy (förenklat)
- bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik

- matta
- bänk
- rep
- bock
- handredskap
- ringar
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering

- gårdsplansorientering
- foto-orientering

Simning

- Utbildningsverket sköter

Konditionsgymnastik

- konditionsbana

Vintersporter

- skidning
- grunderna i klassisk stil
- grunderna i fri tekni

skridskoåkning

- lekar
- förenklade spel

Rytm och rörelse

- musik- och ringlekar

Cykling och trafikkunskap

- trafikregler och –märken
- teknikbana
- cykling i grupp

Åk 4

Friidrott

- löpning
- längdhopp
- bollkast
- stafetter

Bollspel
- brännboll
- fyra mål
- fotboll
- innebandy
- bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik
- matta
- bänk
- rep
- bock
- plint
- ringar
- räck
- handredskap
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering
- gårdsplansorientering
- karttecken

Simning
- Utbildningsverket sköter

Konditionsgymnastik
- cirkelträning
- aerobic
- gymnastik till musik

Racketsporter
- badminton

Vinteridrotter
skidning
- klassisk stil och fri teknik
skridskoåkning
- glida, åka och bromsa
- lekar
- spel

Dans
- sällskapsdanser
- dansprojekt

Cykling och trafikkunskap
- trafikregler och märken

Bollspel
- brännboll
- fyra mål
- fotboll
- innebandy
- handboll
- bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik
- matta
- bänk
- rep
- bock
- plint
- ringar
- räck
- handredskap
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering
- karttecken
- kompassorienteringens grunder
- orientering i närterrängen

Simning
- Utbildningsverket sköter

Konditionsgymnastik
- cirkelträning
- aerobic
- gymnastik till musik

Racketsporter
- badminton

Vinteridrotter
skidning
- klassisk stil och fri teknik
skridskoåkning
- glida, åka och bromsa
- lekar
- spel

Dans
- sällskapsdanser
- dansprojekt

Cykling och trafikkunskap
- trafikregler och märken

- teknikbana
- cykla i grupp

- teknikbana
- cykla i grupp

Profil för goda kunskaper i slutet av årskurs 4

Eleven

- behärskar motoriska grundfärdigheter och kan tillämpa dem i olika motionsformer.
- kan löpa, hoppa och kasta.
- kan gymnastikrörelser med och utan rörelser.
- kan uttrycka sig med hjälp av gymnastik och röra sig rytmiskt eller till musik.
- kan handskas med spelredskap i lekar och övningar samt fungera i spel.
- kan röra sig i naturen med hjälp av en undervisningskarta.
- kan glida, åka framåt och bromsa i skridskoåkningen
- kan mångsidigt röra sig på skridskor
- kan simma på många sätt i simdjupt vatten.
- handlar långsiktigt och förhåller sig realistiskt till sina egna prestationer.
- kan klä sig ändamålsenligt för gymnastiken och sköta sin personliga hygien.
- fungerar självständigt och i grupp enligt överenskomna instruktioner och deltar ansvarsfullt och aktivt i gymnastikundervisningen.

Åk 5

- Friidrott
- löpning
  - längdhopp
  - höjdhopp
  - kula
  - spjut
  - stafetter

- Bollspel
- brännboll
  - fotboll
  - handboll
  - volleyboll
  - boboll
  - innebandy
  - bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik

- matta
- bänk
- rep
- bock
- plint
- ringar
- räck
- handredskap
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering

- kartecken
- kompassen
- orientering i närterrängen

Simning

- Utbildningsverket sköter

Konditionsgymnastik

- cirkelträning
- aerobic

Racketsporter

- badminton
- bordtennis
- tennis

Åk 6

- Friidrott
- löpning
  - längdhopp
  - höjdhopp
  - kula
  - spjut
  - stafetter

- Bollspel
- brännboll
  - fotboll
  - handboll
  - volleyboll
  - boboll
  - innebandy
  - bollbehandlingsövningar

Redskapsgymnastik

- matta
- bänk
- rep
- bock
- plint
- ringar
- räck
- handredskap
- satsbräde, trampett
- redskapsbana

Orientering

- kartecken
- kompassen
- orientering i närterrängen

Simning

Konditionsgymnastik

- cirkelträning
- aerobic

Racketsporter

- badminton
- bordtennis
- tennis

Vinteridrotter
skidning
- klassisk stil och fri teknik
skridskoåkning
- glida, åka och bromsa
- lekar
- spel

Dans
- sällskapsdanser
- dansprojekt

Cykling och trafikkunskap
- trafikregler och märken
- teknikbana
- cykla i grupp

Vinteridrotter
skidning
- klassisk stil och fri teknik
skridskoåkning
- glida, åka och bromsa
- lekar
- spel

Dans
- sällskapsdanser
- dansprojekt

Cykling och trafikkunskap
- trafikregler och märken
- teknikbana
- cykla i grupp

Arbetssätt

De individuella utvecklingsmöjligheterna beaktas som en del av gruppundervisningen.

Utvärdering och bedömning

Elevernas kunskaper i de olika delmomenten utvärderas genom enkla test och iakttagelser av elevens aktiviteter.

Verbal bedömning tillämpas i åk 1-3. I åk 4-6 bedöms elevernas prestationer enligt vitsordsskalan. Bedömningen sker med den angivna kunskapsprofilen som bakgrund i de årskurser en sådan finns. Vitsordet påverkas även av aktiviteten under lektionerna och elevens intresse för ämnet.